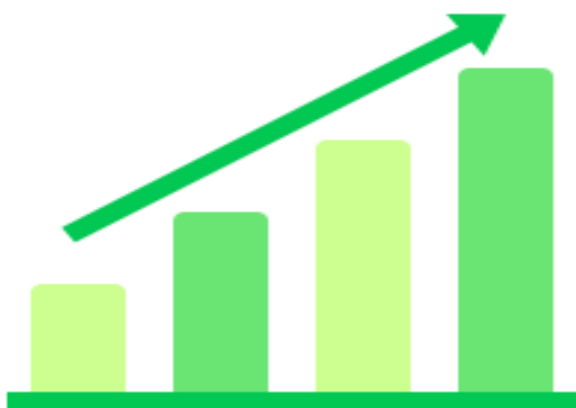

**Constrângerile
regimului TVA asupra
competitivității sectorului
de producere și procesare
a cărnii, cărnii de pasăre
și ouă în Republica
Moldova
și măsuri de depășire a
acestora**

2019

NOIEMBRIE 11

Priminfo-Grup Service SRL

CUPRINS

I. Introducere.....	3
II. Importanța sectorului industriei de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasare și ouă în economia națională	5
III. Evoluția reglementărilor în materie de aplicare a TVA asupra sectorului industriei de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasare și ouă	12
IV. Practica internațională de impozitare a sectorului industriei de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasare și ouă.....	18
V. Studiu de caz. Descrierea lanțului valoric a industriei de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasare și ouă. Implicațiile regimului TVA asupra acestuia	22
VI. Propuneri de depășire a constrângerilor regimului actual de impozitare cu TVA aplicat industriei de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasare și ouă	26
VII. Impactul fiscal aferent măsurilor propuse	36
VIII. Concluzii	41
Anexe.....	41

I. Introducere

Activitatea agricolă rămâne în continuare un sector important al economiei naționale, înregistrând o pondere în totalul valorii adăugate brute naționale de peste 10% în anul 2018, și o valoare a producției de 33,5 mlrd. lei.

Mărimea creșterii economice anuale în Republica Moldova este determinată în majoritatea perioadelor de situația din ramura agricolă, acesta din urmă manifestându-se ca un catalizator ce grăbește sau încetinește ritmul creșterii, în dependență de diverși factori de ordin climaterici, economici, regionali, etc.

Un segment important în ramura agricolă îl reprezintă producția din carne, carne de pasăre și ouă, care, conform datelor Biroului Național de Statistică pentru anul 2017, reprezintă 15,3%, 6,6%, și respectiv 3% din totalul valorii producției agricole.

Apriori, studierea măsurilor de dezvoltare a sectorului industriei de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasare și ouă¹, trebuie să cuprindă următoarele elemente de cercetare:

- identificarea distorsiunilor pe piață ce pot fi determinate de structura pieței, competiția în sector, reglementări ineficiente, etc., și propuneri de remediere a acestora în dependență de natura cauzelor;
- descrierea procesului economic de producere, procesare și distribuție a produselor și a factorilor de influență, incluzând participanții, natura și caracteristicile produselor;
- analiza mediului economic, ce include condițiile de intrare, ieșire și dezvoltare a pieței, accesul la materia primă, valoarea importurilor, accesul la surse de finanțare, etc.;
- cercetarea aspectelor legate de comportamentul și capacitatea pieței, precum prețul, profitabilitatea, calitatea, inovațiile, etc.;
- analiza reglementărilor aplicate sectorului, care pot să creeze restricții sau bariere prin care să de motiveze intrarea pe piață sau să afecteze concurența pe piață, în special în raport cu concurența regională și internațională;

¹ Prin sectorul de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasăre și ouă, se are în vedere și activitățile de creștere a păsărilor și animalelor.

- promovarea acțiunilor de intervenție a autorităților publice, prin efectuarea modificărilor legislative, în vederea eliminării distorsiunilor legate de reglementarea sectorului, precum și crearea unui cadru legal care să asigure dezvoltarea sectorului;

- analiza experienței regionale și internaționale în partea ce ține de cele mai bune practici de susținere a sectorului;

- creșterea capacității sectorului industriei de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasare și ouă pentru a face față noilor provocări și riscuri legate de piață și consumatori.

În ultimul deceniu sectorul de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasare și ouă înregistrează o creștere constantă, dar moderată, cu excepția ultimilor doi ani în care au avut loc descreșteri, ceea ce este insuficient pentru a face față cererii de pe piață, lăsând loc pentru majorarea importurilor de carne, în special de pasăre, din țările Uniunii Europene, precum și din Ucraina.

Susținerea din partea sectorului public reprezintă o componentă definitorie, atât în partea ce ține de modernizarea sectorului, cât și asigurarea unor prețuri competitive în raport cu concurența producătorilor străini.

Cu toate acestea, pe lângă insuficiența susținerii sectorului de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasare și ouă prin intermediul politicilor de subvenționare, acesta este afectat de reglementările din domeniul fiscal, care creează distorsiuni în lanțul valoric de producere a cărnii, cărnii de pasare și ouă.

În acest sens, obiectivul prezentului studiu constă în identificarea constrângerilor de ordin legislativ, care creează ineficiență și/sau distorsiuni ale proceselor economice în sectorul industriei de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasare și ouă, precum și formularea recomandărilor de depășire a acestora.

II. Importanța sectorului industriei de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasăre și ouă în economia națională

Economia Republicii Moldova a fost supusă unor transformări majore după declararea independenței și, în pofida descreșterii ponderii sale, sectorul agricol continuă să fie un sector important privit din perspectiva contribuției sale la Produsul Intern Brut și la dezvoltarea economică. Totuși, sectorul agricol, continuă să fie caracterizat printr-o competitivitate joasă pe plan regional, în special la capitolul produselor agricole cu valoare adăugată. Aspectul în cauză este cu atât mai important în această perioadă, când are loc o liberalizarea a fluxurilor comerciale internaționale, în special în contextul implementării acordului de liber schimb cu Uniunea Europeană.

Desigur că, așteptările de la implementarea Acordului de liber schimb cu Uniunea Europeană constau în oferirea de noi piețe de desfacere și diversificarea exporturilor, pentru a scoate din vizor orientarea doar spre comunitatea statelor independente (CSI).

Totuși, în cazul în care ramura agricolă, în speță sectorul de producerea și procesare a cărnii, cărnii de pasare și ouă, nu va fi pregătit pentru concurența pieței europene, riscăm nu doar prin nevalorificarea pieței Uniunii Europene, dar și să pierdem puținii producători autohtoni existenți pe piață.

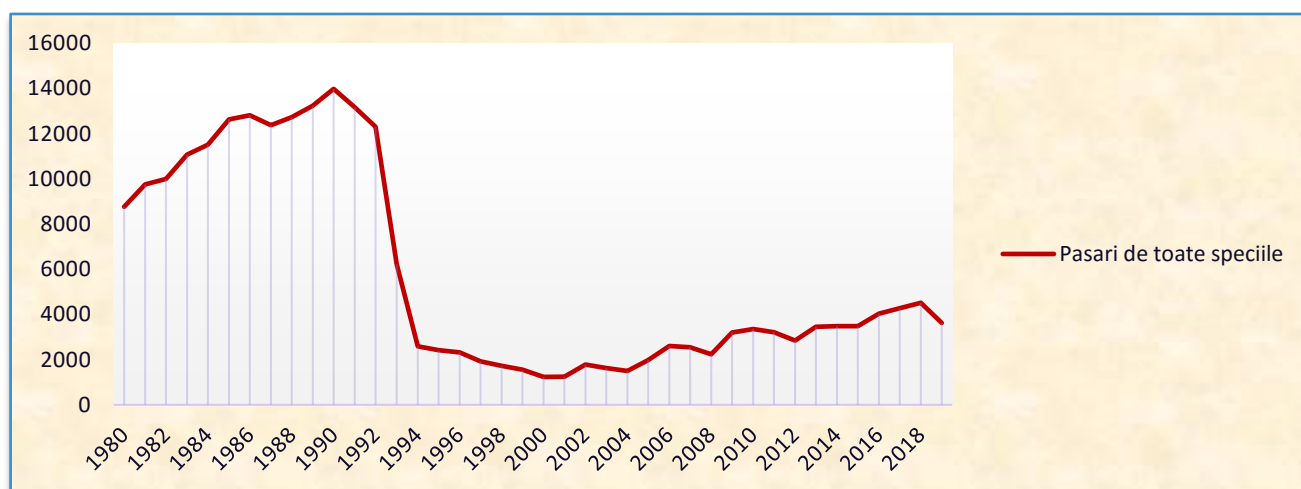

Figura 2.1. Numărul efectiv al păsărilor de toate speciile la data de 1 ianuarie a anului în perioada anilor 1980 - 2018, mii capete

După cum se observă din Figura nr. 2.1, ramura zootehnică, în speță creșterea păsărilor, în perioada de tranziție a suferit mult, prin reducerea drastică a numărului de capete.

Cu toate că, începând cu anul 2004, am intrat pe un trend pozitiv de majorare, sectorul creșterii păsărilor rămâne cu mult sub potențialul său, având în vedere situația de până în anul 1990.

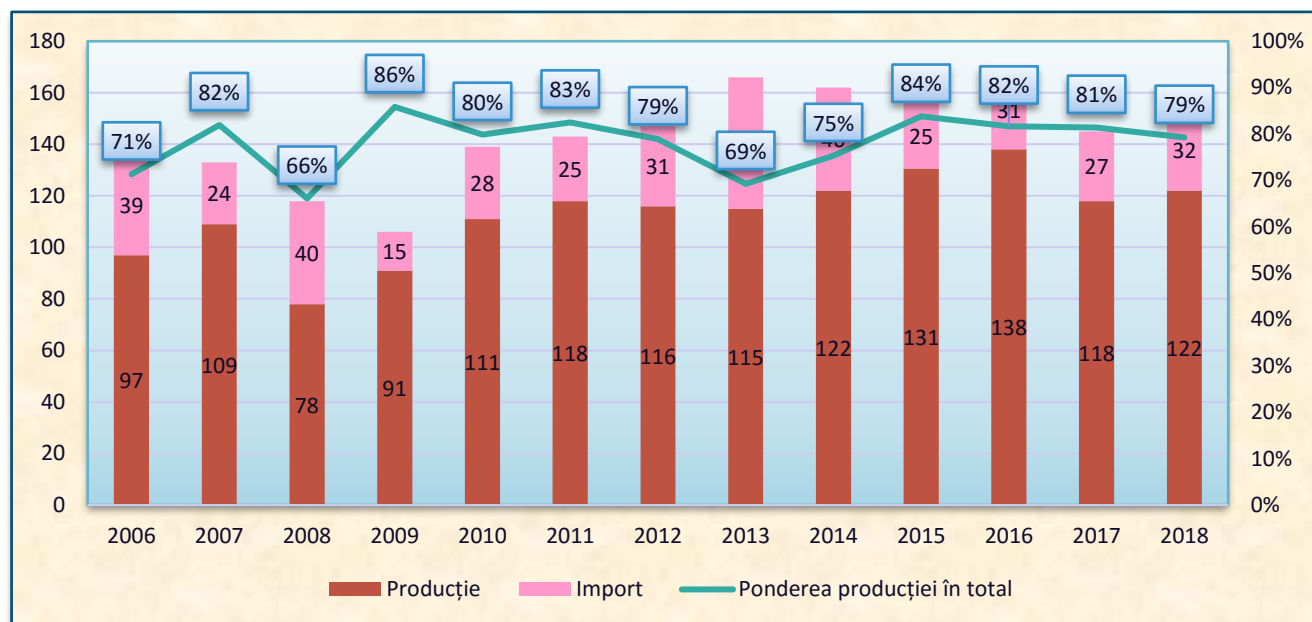

Figura 2.2. Evoluția producției și importurilor de carne total în perioada anilor 2006-2018, mii tone.

Analiza evoluției producției și importului de carne în perioada anilor 2006 – 2018 (Figura 2.2.), denotă următoarele concluzii principale:

- anii 2009 – 2016 se atestă printr-o creștere atât a importurilor cât și a producției de carne. Totuși, este necesar să remarcăm că, deși gradul de acoperire cu producția autohtonă este unul relativ înalt, variind de la un minim de 69% la un maxim de 86%, ritmurile de creștere ale producției autohtone și ale importurilor sunt diferite. Astfel, dacă în perioada respectivă ritmul de creștere a producției autohtone a crescut cu 51,6% (de la 91 la 138 mii tone), atunci mărimea importurilor practic s-a dublat (de la 15 la 31 mii tone).

- anii 2016 – 2018, producția autohtonă de carne a intrat într-o tendință îngrijorătoare de diminuare, de la 138 la 122 mii tone anual, pe când importurile au înregistrat o mică creștere de la 31 la 32 mii tone. Aceasta a determinat reducerea gradului de acoperire cu carne autohtonă de la 82 la 79%.

De fapt, în aceste două perioade de timp analizate, au existat reglementări diferite în partea ce ține de mecanismul de susținere a sectorului de producere a cărnii prin prisma reglementărilor TVA. Astfel, începând cu 7 aprilie 2015, sectorul producerii și procesării cărnii, cărnii de pasăre, ouă nu a beneficiat de

careva mecanisme de susținere prin prisma legislației fiscale (a se vedea Capitolul III).

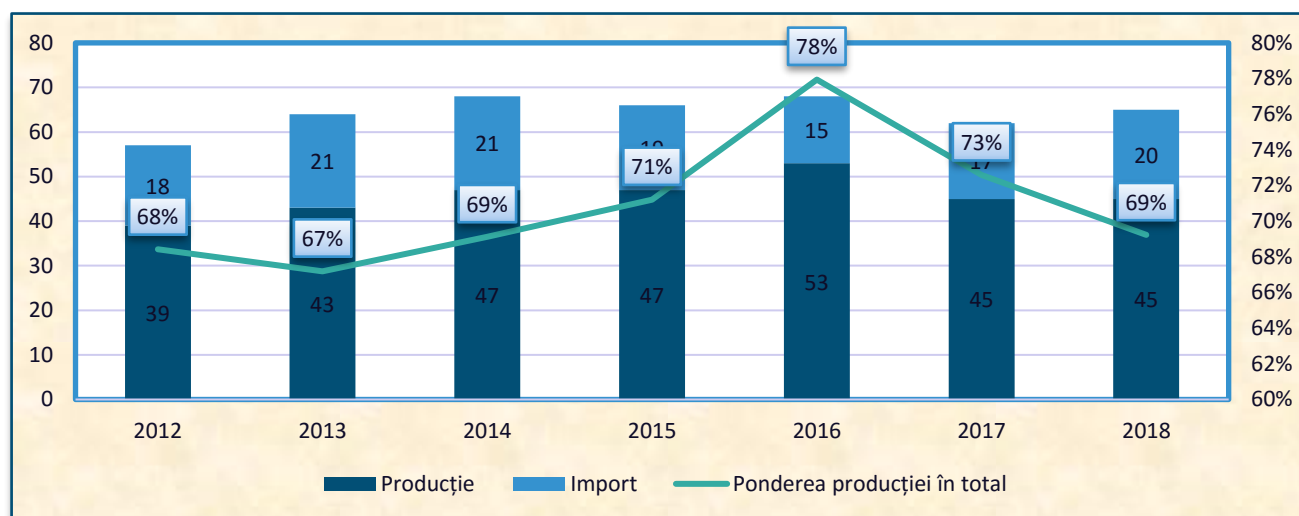

Figura 2.3. Evoluția producției și importurilor de carne de pasăre 2012-2018, mii tone.

Aceiași situație de creștere până în anul 2016 și reducere în anii ce urmează se înregistrează în sectorul producerii și procesării cărnii de pasăre.

Astfel, dacă în anii 2012 - 2016 acest sector s-a bucurat de o creștere de aproximativ 36%, de la 39 la 53 mii tone produse pe piața locală, atunci în anii ce urmează nivelul producției a scăzut cu 19% de la 53 la 43 mii tone, deficitul de consum intern fiind acoperit de creșterea producției importate cu 33%.

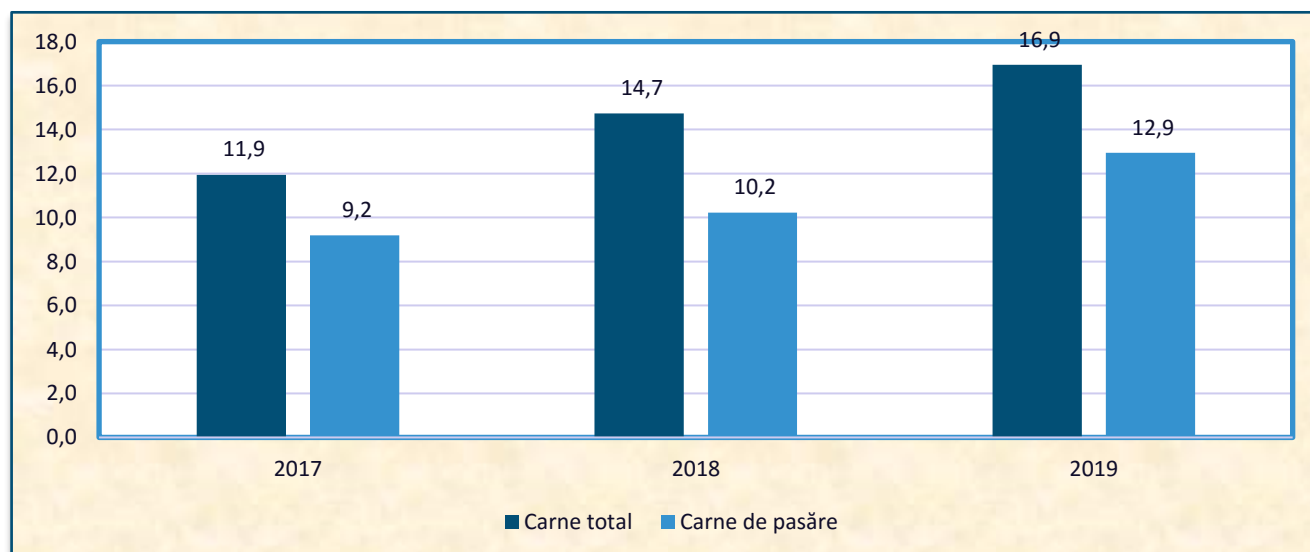

Figura 2.4. Evoluția importurilor de carne total și carne de pasăre în primele 7 luni ale anilor 2017, 2018, 2019.

Această situație a determinat reducerea drastică a gradului de acoperire a consumului de carne de pasăre din producția autohtonă, de la un nivel de 78% în anul 2016 la un nivel de 69% în anul 2018.

Acest trend „pozitiv” de creștere a importurilor se menține și în anul 2019. Astfel, pe parcursul primelor 7 luni ale anului 2019, importul producției de carne de pasăre a crescut cu 26%, de la un nivel de 10,2 la un nivel de 12,9 mii tone.

Evoluția extrem de negativă a tendinței de substituire a producției locale cu cele de import se răsfârâie imediat asupra securității alimentare a țării, creșterii economice, și asupra deficitului balanței comerciale.

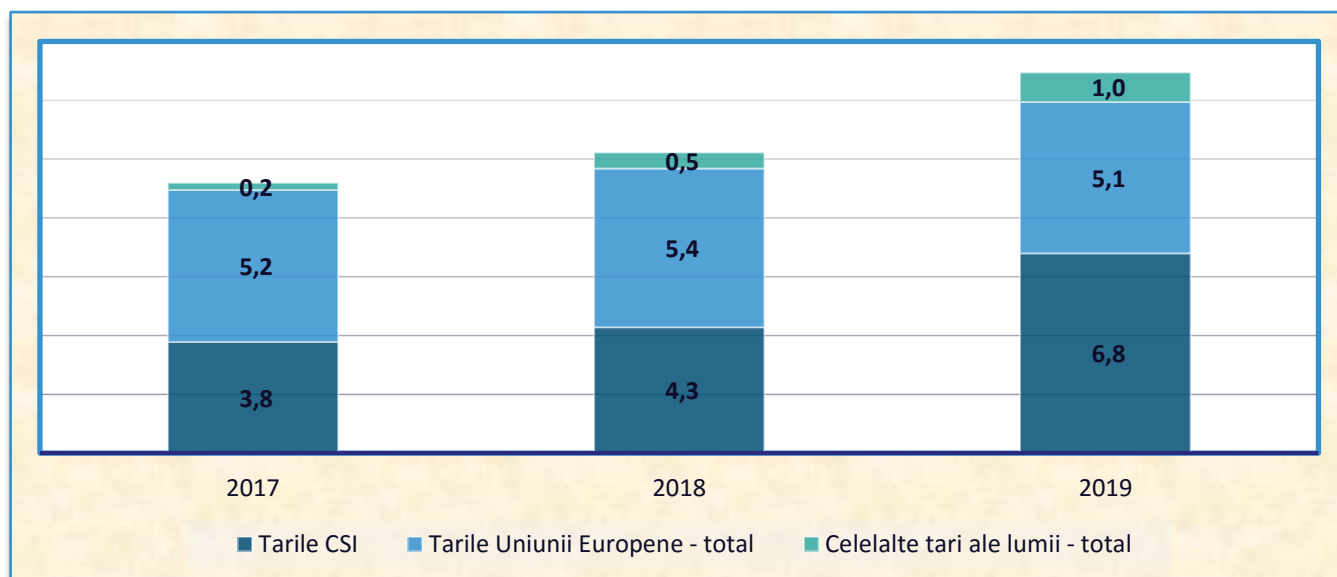

Figura 2.5. Evoluția importurilor de carne de pasăre în dependență de regiunea de export în primele 7 luni ale anilor 2017, 2018, 2019.

Analizând originea regiunilor din care se importă carne de pasăre, constatăm că creșterea vine nu din partea țărilor Uniunii Europene, ci din țările CSI (Figura nr. 2.5.).

Astfel, pe parcursul primelor 7 luni ale anului 2019, atestăm o situație îngrijorătoare, în care ritmul de creștere a importurilor de carne de pasăre din țările CSI înregistrează o valoare de 58%, de la 4,3 la 6,8 mii tone. De fapt, dacă analizăm informația prezentată în Figura 2.6., observăm că acestea sunt importurile efectuate din Ucraina.

În acest sens, se constată că lipsa mecanismelor de susținere a industriei de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasare din partea statului, determină lipsa de competitivitate a sectorului nu doar în raport cu țările Uniunii

Europene, dar și cu țările din spațiul ex-sovietic, care înregistrează un grad de dezvoltare relativ asemănător Moldovei.

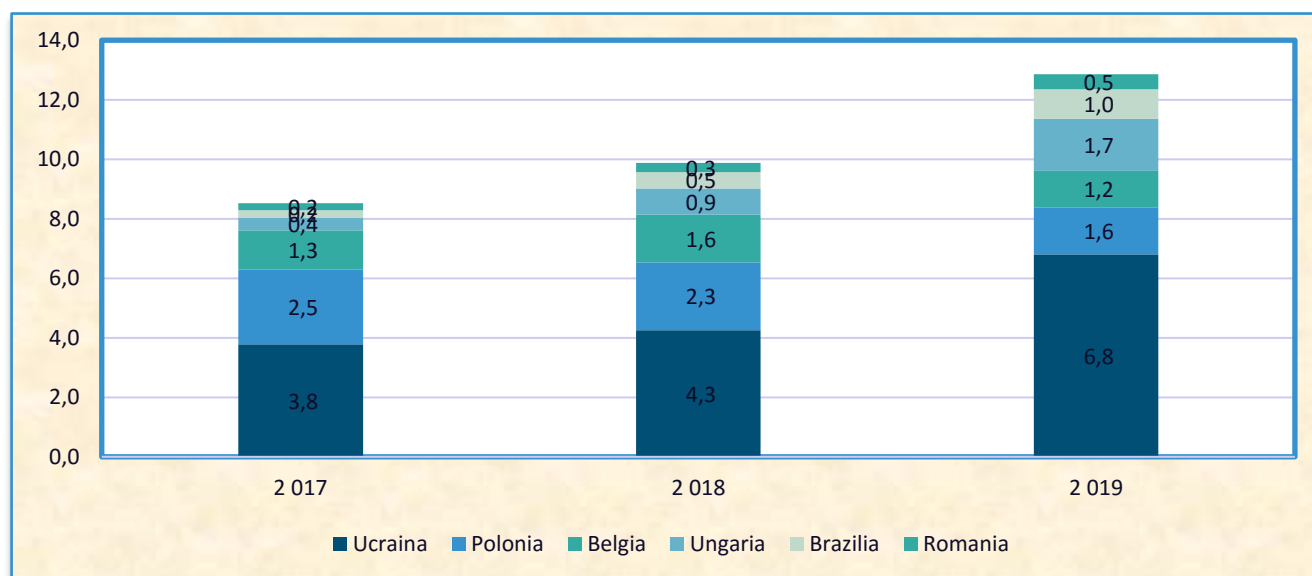

Figura 2.6. Evoluția importurilor de carne de pasăre în dependență de țara de export în primele 7 luni ale anilor 2017, 2018, 2019.

Astfel, pe lângă faptul că înregistrăm lipsă de exporturi a cărnii întrucât majoritatea produselor animaliere din sectorul individual de producere nu corespund standardelor Uniunii Europene, Republica Moldova se confruntă cu reducerea drastică a competitivității producției autohtone pe piața locală.

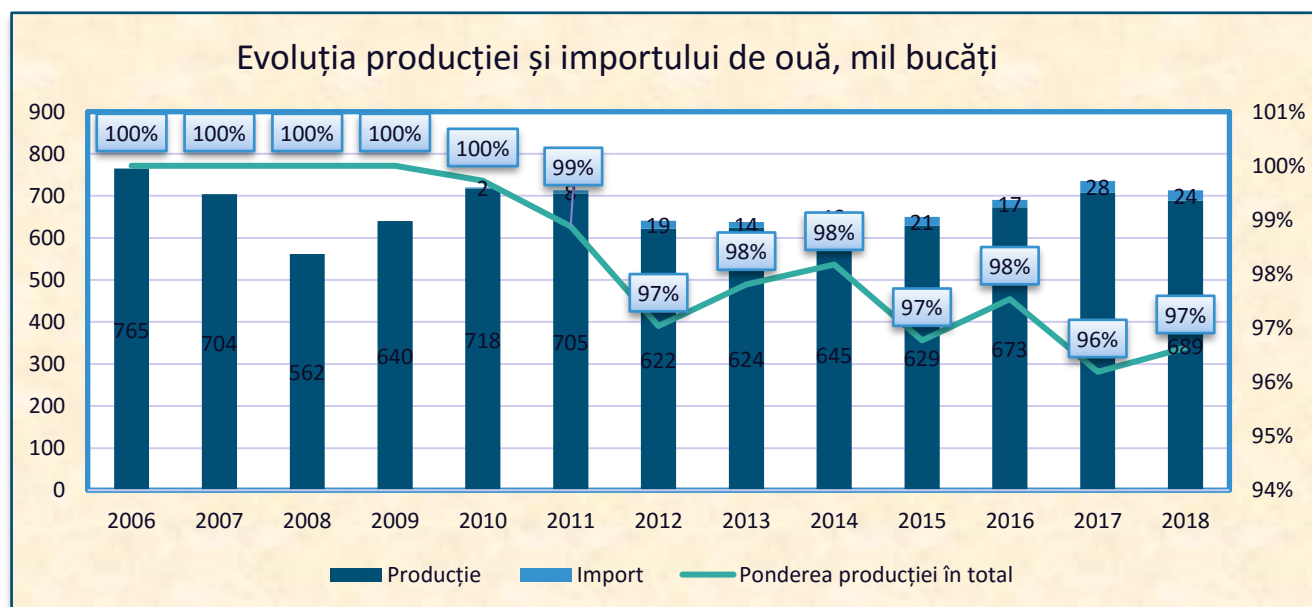

Figura 2.7. Evoluția producției și importurilor de ouă în Republica Moldova în perioada anilor 2006-2018, mil bucăți.

Lipsa de competitivitate a producției autohtone a apărut și în sectorul produceri de ouă, astfel încât, cât de paradoxal nu ar părea, dar începând cu anul 2010, în Republica Moldova au fost înregistrate primele importuri de ouă în cantitate de 2 milioane de bucăți.

Trendul „pozitiv” al importurilor de ouă a început să crească destul de rapid, astfel încât, în anul 2018 s-au înregistrat 24 milioane de bucăți de ouă importate, ceea ce a acoperit 3% din piața locală.

Este de menționat că importurile de ouă au fost efectuate exclusiv din Ucraina. De fapt, în lipsa unor stimulente din partea statului, Republica Moldova înregistrează importuri tot mai mari din Ucraina la capitolul carne, carne de pasăre și ouă, subminând producția autohtonă, cu efecte negative asupra securității alimentare, creșterii economice și balanței comerciale.

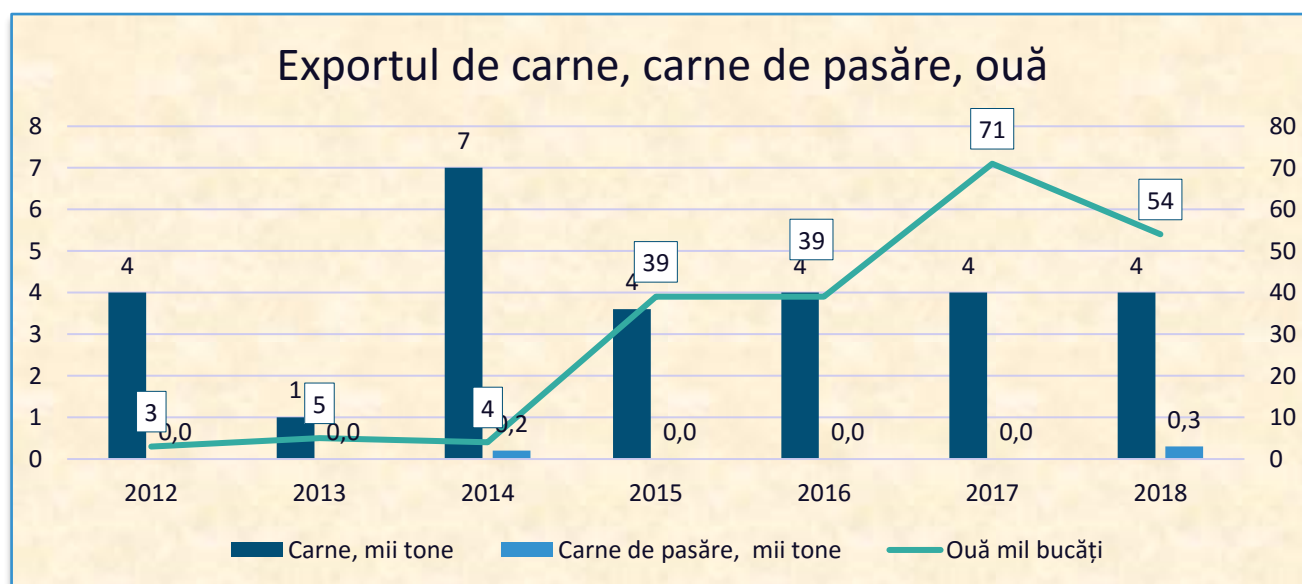

Figura 2.8. Evoluția exporturilor de carne total, carne de pasăre și ouă în perioada anilor 2014-2018.

Trendul negativ al diminuării competitivității producției de carne, carne de pasăre și ouă autohtone se manifestă și pe planul exporturilor, în special a celor de carne.

Astfel, producătorii autohtoni de carne înregistrează exporturi extrem de mici la nivelul de 4 mii de tone. Spre comparație, importurile constituie 32 mii de tone, ceea ce presupune o balanță negativă (importuri nete) de 28 mii de tone în anul 2018. La capitolul carne de pasăre, practic nu au loc exporturi, în schimb se importă 20 mii de tone.

La capitolul exporturilor de ouă se atestă o situație mai pozitivă fiind înregistrate exporturi în anul 2018 de 54 milioane de bucăți de ouă, importurile fiind de 24 milioane, înregistrând o balanță netă pozitivă a exporturilor de 30 milioane de bucăți de ouă.

Analiza datelor ce țin de evoluția producției, importurilor și exporturilor de carne, carne de pasăre și ouă denotă o situație extrem de îngrijorătoare în special începând cu anii 2015 - 2016, aceasta reprezintă perioada în care stimulentele fiscale prin prisma reglementărilor TVA în Republica Moldova au fost excluse total pentru sectorul respectiv.

În aceste circumstanțe, pentru a asigura schimbarea trendului negativ de substituire a producției autohtone cu cele importate, se impune necesitatea stringentă de intervenție a statului în sectorul respectiv.

Eliminarea distorsiunilor la nivelul reglementărilor TVA, în speță a cotelor diferite în partea ce ține de materia primă (8%) și producția livrată (20%) urmează să reprezinte o primă etapă de intervenție, iar pentru a asigura competitivitatea pe plan regional și european se impun intervenții semnificative prin intermediul fondului de subvenționare.

III. Evoluția reglementărilor în materie de aplicarea a TVA asupra sectorului industriei de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasare și ouă

La general, susținerea oricărui sector al economiei naționale poate fi realizat prin măsuri ce sunt direcționate către oferta de producție (facilități pentru utilaje, subvenții, etc.) cu accent pe competitivitatea produsului autohton, sau către cererea de produse (cote reduse a TVA, compensarea prețului etc.) cu accent pe accesibilitatea produsului.

Este cunoscut faptul că susținerea sectorului agricol în majoritatea țărilor se realizează prin intermediul unui mix de politici și instrumente variate, multe dintre ele complementare.

Fiind un sector strategic, atât prin prisma securității alimentare, cât și a competitivității economice, precum și în contextul liberalizării comerțului internațional, statele lumii au concurat mereu la capitolul susținerii agriculturii.

Moldova a experimentat, pe parcursul ultimului deceniu, mai multe forme de intervenție pentru a susține ramura agricolă, inclusiv sectorul zootehnic, cu excepția industriei de procesare a cărnii, care nu a beneficiat de nici o schemă de sprijin din partea statului. Desigur, forma clasică rămâne a fi subvențiile, dar ținând cont de mărimea insuficientă a acestora, nu s-a reușit, în mare parte, atingerea scopului de creștere a competitivității agriculturii autohtone.

O altă formă de susținere, care a îmbrăcat diverse mecanisme în ultimul deceniu ține de reglementările fiscale, în speță aspectele legate de TVA.

Astfel, în perioada anului 2008, a fost prevăzut un mecanism de subvenționare a producătorilor agricoli la livrarea pe teritoriul țării a producției agricole de fabricație proprie, stabilit în Regulamentul privind modul de utilizare a mijloacelor fondului pentru subvenționarea producătorilor agricoli, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.310/2007.

Astfel, mecanismul dat consta în restituirea sumei TVA achitate aferente producției agricole proprii într-o perioadă de practic 4 zile, având la bază o formulă specială (a se vedea în anexa nr.1).

Cu toate că, mecanismul respectiv reprezenta în esență o facilitate fiscală, în termeni juridici acesta constituia o componentă a sistemului de subvenționare directă. Mai mult ca atât, era prevăzut și mărimea fondului de restituire care, pentru anul 2008, a constituit suma de 50 mil. lei.

Același mecanism de subvenționare a fost continuat să fie aplicat în anul 2009, dar pentru care a fost majorat substanțial fondul de restituire până la nivelul de 220 mil. lei, o parte din aceștia (120 mil. lei) fiind achitați în anul 2010, sub forma de datorii înregistrate față de producătorii agricoli.²

Începând cu 1 ianuarie 2010, modalitatea de intervenție a statului a fost schimbată, prin substituirea mecanismului de restituire cu introducerea cotei reduse a TVA.

Astfel, prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.108-XVIII din 17.12.2009, a fost completat art.96 din Codul fiscal cu o nouă liniuță după cum urmează:

– 8% – *la producția din fitotehnie și horticultură în formă naturală și producția din zootehnie în formă naturală, masă vie și sacrificată, produsă și livrată pe teritoriul țării.*

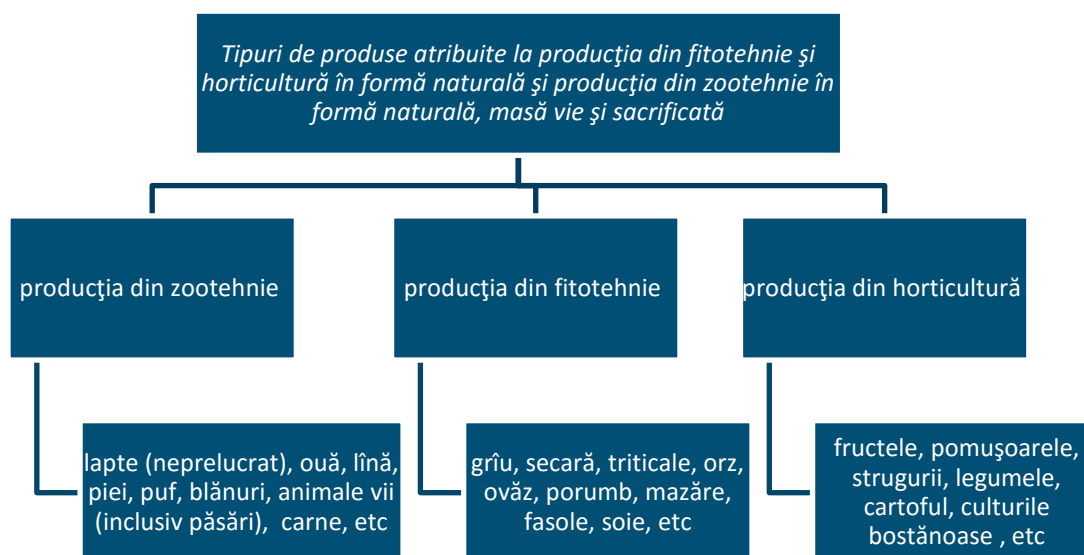

Figura 3.1. Lista produselor din fitotehnie și horticultură în formă naturală și producția din zootehnie în formă naturală, masă vie și sacrificată

Aplicarea cotei reduse a TVA în mărime de 8% a durat pe parcursul unei perioade de 3 ani, aceasta din urmă fiind anulată începând cu 1 ianuarie 2013, concomitent cu instituirea unui mecanism de restituire a sumei TVA producătorilor agricoli.

² Pct.1 lit.K) din Hotărârea Guvernului nr. 167/2010 cu privire la aprobarea modului de utilizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli.

În acest sens, prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.178 din 11.07.2012, a fost introdus art. 101² care prevedea că producători agricoli care, începând cu 1 ianuarie 2013, livrează pe teritoriul țării, producție de fabricație proprie din fitotehnie și horticultură în formă naturală și producție de fabricație proprie din zootehnie în formă naturală, masă vie și sacrificată au dreptul la restituirea a 60% din suma TVA aferentă acestor livrări, achitată la buget. Termenul de restituirea a sumei TVA, la nivel de reglementări, se realiza într-o perioadă nu mai mare de 30 de zile.

Această schimbare a reprezentat o revenire la mecanismul prevăzut anterior în regulamentele de subvenționare pentru anii 2008 și 2009, doar că restituirea a fost propusă în mărime de 60% din suma TVA achitată la buget, și acesta, prin prisma reglementărilor juridice, nu mai făcea parte deja din sistemul de subvenționare, ci era prevăzut ca o facilitate fiscală.

Un aspect important ce necesită a fi menționat, și care va fi dezvoltat în capitolele ulterioare, îl reprezintă faptul că pe parcursul anilor 2010-2012, în care s-a aplicat cota redusă, nu a fost prevăzut dreptul producătorilor agricoli de a solicita restituirea sumei TVA, în cazul în care suma TVA aferentă procurărilor depășește suma TVA aferentă livrărilor de producția agricolă primară, ci doar trecerea acestei sumei în perioada următoare de raportare.

În atare situație, majoritatea producătorii agricoli au acumulat pe parcursul a 3 ani de funcționare a cotei reduse, sume importante de TVA trecute în cont pentru perioada ulterioară. În fapt, aceste sume reprezintă datorii ale bugetului față de agenții economici, dar dreptul la restituirea acestora sume nu era prevăzut în legislația fiscală.

Într-o perioadă foarte scurtă de timp, practic nu mai mult de 4 luni, au loc modificări la Codul fiscal, astfel încât începând cu 20 aprilie 2013, mecanismul de substituie este înlocuit cu mecanismul achitării a 40% din suma TVA.

Astfel, art.101² din Codul fiscal, prevede că agenții economici producători agricoli și producători de zahăr care livrează pe teritoriul țării producție de fabricație proprie din fitotehnie și horticultură în formă naturală, producție de fabricație proprie din zootehnie în formă naturală, masă vie și sacrificată și zahăr din sfeclă de zahăr ca producție de fabricație proprie, cu titlu de excepție, achită la buget doar 40% din suma TVA calculată.

Restul de 60% din suma TVA înregistrată și acumulată rămânea la dispoziția agentului economic producător agricol sau producător de zahăr și

urma a fi folosită exclusiv pentru extinderea și dezvoltarea capacității de producție a întreprinderii.

La solicitarea producătorilor agricoli, începând cu 1 ianuarie 2014, se revine la cota redusă de TVA în mărime de 8% pentru producția din fitotehnie și horticultură în formă naturală și producția din zootehnie în formă naturală, masă vie și sacrificată, produsă și/sau livrată pe teritoriul Republicii Moldova.

În aceste circumstanțe, aplicarea cotei standard a TVA pentru producția agricolă concomitent cu restituirea sumei TVA sau achitarea doar a unei părți a durat doar pe parcursul anului 2014.

Considerăm că insuccesul acestei politici fiscale, determinat în mare parte de revenirea într-o perioadă scurtă de timp la cota redusă a TVA, a fost cauzat, în principal, de faptul că producătorii au acumulat sume mari de TVA trecute în cont pe parcursul anilor 2010-2012, și, practic, odată cu introducerea cotei standard a TVA, nu au înregistrat sume TVA spre achitare pentru a fi restituite sau diminuate spre achitare.

În contextul celor descrise mai sus, producătorii agricoli nu au reușit să beneficieze pe deplin de mecanismul de restituire sau de achitare parțială ce a funcționat în anul 2013.

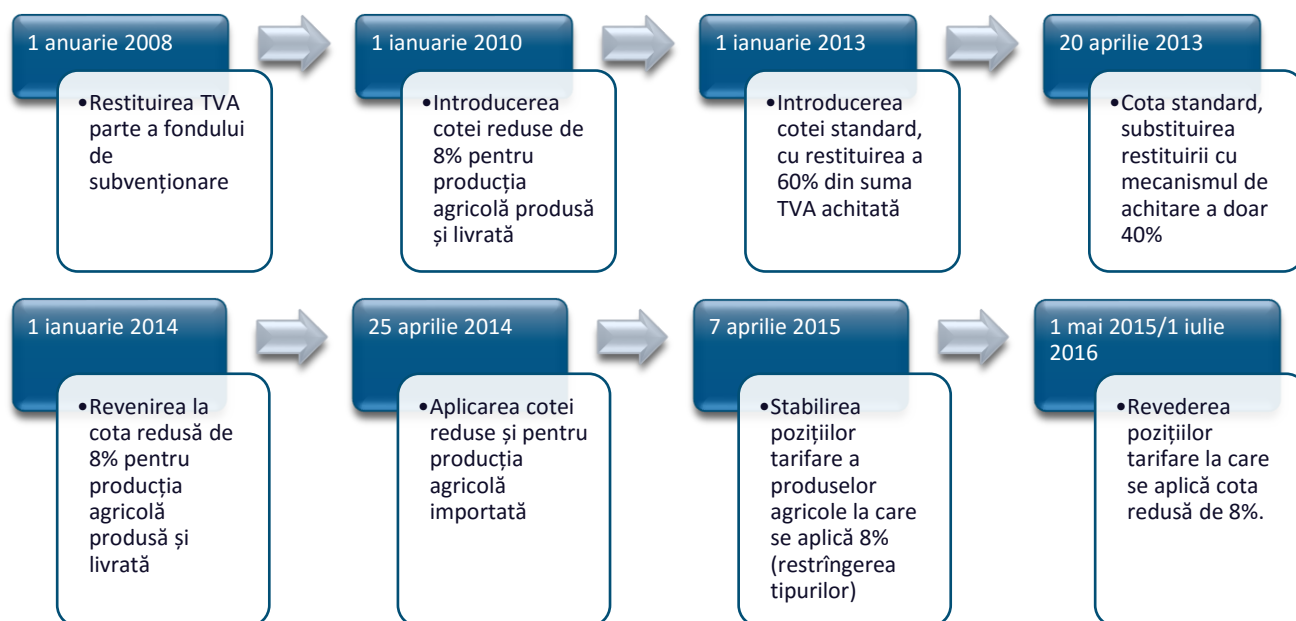

Figura 3.2. Evoluția reglementărilor privind TVA aferente producției agricole

Pe fonul constrângerilor din partea reglementărilor Organizației Mondiale a Comerțului, la data de 25 aprilie 2014, art.96 din Codul fiscal este modificat în

sensul aplicării cotei reduse a TVA în mărime de 8%, inclusiv pentru importul pe teritoriul Republicii Moldova de producție din fitotehnie și horticultură în formă naturală și de producție din zootehnie în formă naturală, masă vie și sacrificată.

Prin această modificare a fost exclus avantajul competitiv al producției autohtone prin prisma cotelor TVA.

Totodată, la data de 7 aprilie 2015, prin Legea pentru modificarea articolului 96 din Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997 nr. 50/2015, are loc stabilirea unei liste exprese de producție agricolă, fiind menționate pozițiile tarifare care beneficiază de cota redusă a TVA în mărime de 8%. În fapt, a avut loc o îngustare importantă a listei produselor agricole pentru care se aplică cota redusă a TVA.

La data de 1 mai 2015 și 1 iulie 2016 au loc modificări, prin completarea cu anumite produse agricole (pui vii de reproducție, mărar și pătrunjel), și până în prezent aceasta a rămas nemodificată, în următoarea formulă:

Tabelul 2.1. Lista produselor agricole la cota de 8% a TVA

Poziția tarifară	Denumirea producției agricole	Poziția tarifară	Denumirea producției agricole
010221	Animale vii din specia bovine reproducători de rasă pură	070999600	Porumb dulce
010231000	Bivoli reproducători de rasă pură	ex. 070999900	Mărar și pătrunjel
010290200	Bivoli reproducători de rasă pură, altele	0713	Legume uscate, chiar tăiate felii sau bucăți sau chiar sfărâmate sau pulverizate, dar nepreparate altfel
010310000	Animale vii din specia porcine reproducători de rasă pură	071420100	Batate proaspete, întregi, destinate consumului alimentar
010410100	Animale vii din specia ovine reproducători de rasă pură	080231000	Nuci decojite
010420100	Animale vii din specia caprine reproducători de rasă pură	080610	Struguri proaspeți
ex.0105	Pui vii de reproducție	080711000	Pepeni verzi
060210	Butași nerădăcinoși și altoi	080719000	Pepeni altele
060220	Arbori, arbuști, copăcei și tufișuri, care poartă fructe comestibile sau nuci, altoiți sau nealtoiți	080810	Mere
0701	Cartofi, în stare proaspătă sau refrigerată	080830	Pere
07020000	Tomate, în stare proaspătă sau refrigerată	080840000	Gutui
0703	Ceapă, ceapă eșalotă, usturoi, praz și alte legume aliacee, în stare proaspătă sau refrigerată	0809	Caise, cireșe, vișine, piersici (inclusiv nectarine), prune și porumbe, proaspete
0704	Varză, conopidă, varză creță, gulii și produse comestibile similare din genul Brassica, în stare proaspătă sau refrigerată	08101000	Căpșuni, fragi

Poziția tarifară	Denumirea producției agricole	Poziția tarifară	Denumirea producției agricole
0705	Salată verde (Lactuca sativa) și cicoare (Cichorium spp.), în stare proaspătă sau refrigerată	081020	Zmeură, duche, mure și hibrizi ai acestora
0706	Morcovi, napi, sfeclă roșie pentru salată, barba-caprei, țelină de rădăcină, ridichi și rădăcinoase comestibile similare, în stare proaspătă sau refrigerată	081030	Coacăze negre, albe sau roșii și agrișe
070700	Castraveți și cornișon, în stare proaspătă sau refrigerată	1001	Grâu și meslin
0708	Legume cu păstăi, curățate sau nu de păstăi, în stare proaspătă sau refrigerată	1002	Secară
070920000	Sparanghel	1003	Orz
070930000	Vinete	1004	Ovăz
070940000	Țelină, alta decât țelina de rădăcină	1005	Porumb
070951000	Ciuperci din genul Agaricus	1007	Sorg boabe
070959100	Ciuperci: Bureți galbeni (Chantarellus cibarius)	1201	Boabe de soia, chiar sfărâmate
070959300	Ciuperci: Mînatărci	1205	Semințe de rapiță sau de rapiță sălbatică, chiar sfărâmate
070960	Ardei din genul Capsicum sau din genul Pimenta	120600	Semințe de floarea-soarelui, chiar sfărâmate
070970000	Spanac, ghizdei (spanac de Noua Zeelandă) și lobodă	1209	Semințe, fructe și spori, destinate însămînțării
070993100	Dovlecei	ex.121291	sfeclă de zahăr proaspătă sau refrigerată
070999100	Salată, alta decât salata verde (Lactuca sativa) și cicoarea (Cichorium spp.)	121300000	Paie și pleavă de cereale brute, chiar tocate, măcinate, presate sau aglomerate sub formă de pelete
070999400	Capere	1214	Gulii furajere, sfeclă furajeră, rădăcini furajere, fîn, lucernă, trifoi, sparceță, varză furajeră, lupin, mazărice și alte produse furajere similare, chiar aglomerate sub formă de pelete
070999500	Fenicul		

De asemenea, la o simplă analiză a producției agricole ce beneficiază de cota redusă în mărime de 8%, se constată că producția din zootehnie este practic lipsă, accentul fiind pus pe producția din fitotehnie și horticultură.

În această situație, începând cu 7 aprilie 2015, producția de carne, carne de pasare și ouă a rămas practic în afara oricărei scheme de facilitare fiscală, fiind exclusă atât din livrările la cota redusă, cât și anulat mecanismul de restituire a TVA. Mai mult ca atât, pe parcursul istoriei Republicii Moldova, sectorul de procesare a cărnii, cărnii de pasare nu a beneficiat de careva facilități fiscale.

IV. Practica internațională de impozitare a sectorului industriei de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasare și ouă

Majoritatea țărilor din Uniunea Europeană aplică cote reduse a TVA pentru produsele agricole, această politică fiind explicată de obiectivele țărilor de a crește consumul, care devine mai competitiv datorită cotei reduse a TVA.

Creșterea consumului determină, la rândul său, majorarea producției și a ocupării forței de muncă, acestea din urmă reprezentând priorități pentru orice agendă de politici publice.

Astfel, statele Uniunii Europene aplică cote reduse a TVA pentru livrările de alimente (inclusiv băuturi, cu excepția băuturilor alcoolice) destinate consumului uman și animal, animalele vii, semințe, plante și ingredientele utilizate în mod normal în prepararea alimentelor, produsele utilizate în mod normal pentru a completa sau înlocui alimentele.

În partea ce ține nemijlocit de cota TVA aferentă producției de carne, este de menționat exemplul României care aplică cota redusă a TVA în mărime de 9% pentru carne, carne de pasăre și ouă (anexa nr.2), precum și exemplul Germaniei care aplică cota redusă în mărime de 7%, Croația -13%, Ungaria și Polonia – 5%; Slovacia 10%.

De asemenea, majoritatea țărilor aplică cote reduse și pentru preparatele din carne, precum cârnați, cârnăciori, salamuri, conserve din carne, etc (în speță a se vedea exemplul României și a Rusiei).

În cazul în care aplicarea regimului normal de TVA asupra producătorilor agricoli întâmpină dificultăți, statele Uniunii Europene pot aplica producătorilor agricoli un regim forfetar având scopul de a compensa TVA aplicată achizițiilor de bunuri și prestărilor de servicii efectuate de producătorii agricoli forfetari.

După caz, statele Uniunii Europene stabilesc procentele de compensare în cotă forfetară, care pot fi diferite pentru domeniul forestier, pentru diversele subdiviziuni ale agriculturii și pescuitului.

Procentele de compensare în cotă forfetară nu pot avea efectul de a genera pentru producătorii agricoli forfetari rambursări mai mari decât TVA impusă anterior.

Procentele de compensare în cotă forfetară se aplică prețurilor, exclusiv TVA, ale următoarelor bunuri și servicii:

-
- produse agricole livrate de producători agricoli forfetari altor persoane impozabile decât cele supuse, în statul membru în care aceste produse au fost livrate, acestui regim forfetar;
 - produse agricole livrate de producători agricoli forfetari persoanelor juridice neimpozabile ale căror achiziții intracomunitare de bunuri sunt supuse TVA în statul membru în care se încheie expedierea sau transportul respectivelor produse agricole;
 - servicii agricole prestate de producători agricoli forfetari altor persoane impozabile decât cele supuse, în statul membru în care au fost prestate serviciile, acestui regim forfetar.³

În esență cota forfetară reprezintă o cotă redusă a TVA aplicată produselor agricole care are drept scop acoperirea sumei TVA aferent procurărilor. Astfel, asemenea cazului Republicii Moldova, la aplicarea cotei forfetare, în situația în care suma TVA aferentă procurărilor depășește suma TVA aferentă livrărilor, producătorul agricol nu are dreptul la restituire.

Mărimea taxei forfetare se stabilește de țările Uniunii Europene, astfel încât, suma TVA aferentă livrărilor să corespundă cu suma TVA aferentă procurărilor.

Un alt exemplu în aplicarea cotei reduse TVA este Rusia, care aplică cota redusă a TVA în mărime de 10% pentru producția de carne, carne de pasăre și ouă, precum și pentru produsele din carne (Anexa nr.3).

De asemenea, unele țări ale Uniunii Europene, pe lângă aplicarea cotei reduse a TVA la comercializarea producției și produselor din carne, carne de pasăre și ouă, pentru a stimula modernizarea agriculturii, au implementat cote reduse de TVA pentru mașinile agricole, fertilizanți, combustibili și alte produse care reprezintă intrări pentru procesul de producție a produsele agricole.

O altă experiență de susținere a sectorului agricol este cazul Ucrainei, care până în anul 2017 prevedea scutirea producătorilor agricoli de achitarea sumei plății TVA, aceasta din urmă rămânând la dispoziția producătorului agricol pentru dezvoltarea afacerii. O experiență similară, dar prin mecanismul de restituire a fost aplicată în Republica Moldova pe parcursul anilor 2008 - 2009 (a se vedea Capitolul III).

³ Directiva Consiliului 2006/112/CE din 28.11.2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată, Jurnalul Oficial L 347, 11/12/2006 p. 0001 – 0118.

În perioada anilor 2014-2017, suportul financiar total acordat de stat întreprinderilor avicole din Ucraina a constituit 5 miliarde de hrivne anual. Suma totală a preferințelor industriei pentru această perioadă a atins un nivel record de 1,3 miliarde de dolari.⁴

Astfel, în perioada 2014-2017, întreprinderile avicole au reușit să acumuleze volume record de suport din partea statului pentru sectorul agricol al economiei sub formă de facilități fiscale. Potrivit estimărilor cercetătorilor de la Institutul de Economie Agricolă, acestea au depășit 20,5 miliarde hrivne sau 1,3 miliarde dolari SUA, conform cursului oficial al BNU pentru perioadele corespunzătoare”, se arată în comunicat.

Se remarcă faptul că aceste fonduri bugetare au fost atrase de avicultori prin diferite instrumente de stimulare fiscală.

O bună parte din ele - 50% - au constituit sumele acumulării de TVA, ce urmau să ajungă în bugetul de stat, dar au fost lăsate la dispoziția întreprinderilor avicole. În perioada anilor 2014-2017, volumele acumulărilor de TVA numai pentru activitățile de producere și prelucrare a cărnii de pasăre au depășit 6,5 miliarde hrivne, sau 340 milioane dolari SUA.

Astfel, datorită scutirii de procedura standard pentru plata impozitului pe venit, în ultimii patru ani avicultorii au obținut resurse financiare suplimentare în valoare de 6,2 miliarde UAH, sau 380 milioane USD la rata oficială a BNU pentru perioadele respective.

Totodată, înlesnirea sub formă de scutire de la impozitarea directă a venitului întreprinderilor avicole obținut din producerea și prelucrarea cărnii de pasăre în perioada anilor 2014-2017 a depășit 3,9 miliarde UAH, sau 185 milioane dolari SUA.

Potrivit datelor Institutului, regimul favorabil de impozitare cu TVA a livrărilor exportului de produse avicole, care prevedea restituirea TVA la export - în condițiile în care restituirea TVA la export nu era aplicată la produsele fitotehnice neprocesate – a asigurat întreprinderilor avicole în anii 2014-2017 resurse financiare suplimentare în mărime de 4,4 miliarde hrivne, sau 285 mln USD.

⁴ Cifrele au fost aduse de Leonid Tuluș, șeful departamentului Centrului Național Științific „Institutul de Economie Agricolă”, la prezentarea rezultatelor obținute după analiza eficienței sprijinului financiar de stat pentru dezvoltarea sectorului agricol al economiei și impactului acestuia asupra dezvoltării diverselor sectoare agricole din Ucraina.

Dintre acestea, producției și procesării cărnii de pasăre i-a revenit aproape 3,0 miliarde hrivne sau 195 de milioane de dolari SUA.

Astfel, pe parcursul anilor 2014-2017, sprijinul financiar total al statului pentru întreprinderile avicole a atins cifra de 5 miliarde hrivne anual. În anul 2015, volumul suportului față veniturile totale ale întreprinderilor avicole a depășit 12,5%, la o rentabilitate suficient de înaltă a businessului avicol, atinsă încă în anul 2014.

Pentru perioada 2014-2017, veniturile întreprinderilor din activități legate de producția de carne de pasăre și ouă au constituit în total peste 34 miliarde hrivne.

V. Studiu de caz. Descrierea lanțului valoric al industriei de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasare și ouă. Implicațiile regimului TVA asupra acestuia

În fapt, ca și alte procese ale sectoarelor economice, producerea și procesarea cărnii, cărnii de pasare și ouă se caracterizează prin intrări și ieșiri, intrările fiind constituite din totalitatea mărfurilor necesare pentru a asigura producerea, iar ieșirile - totalitatea produselor destinate comercializării, fie consumatorului final, fie celui intermediar.

Analiza lanțului valoric în prezentul studiu urmează să se axeze pe aspectele valorice ale procesului de producere și mai puțin pe aspectele fizice, primele având relevanță pentru determinarea distorsiunilor create de reglementările fiscale.

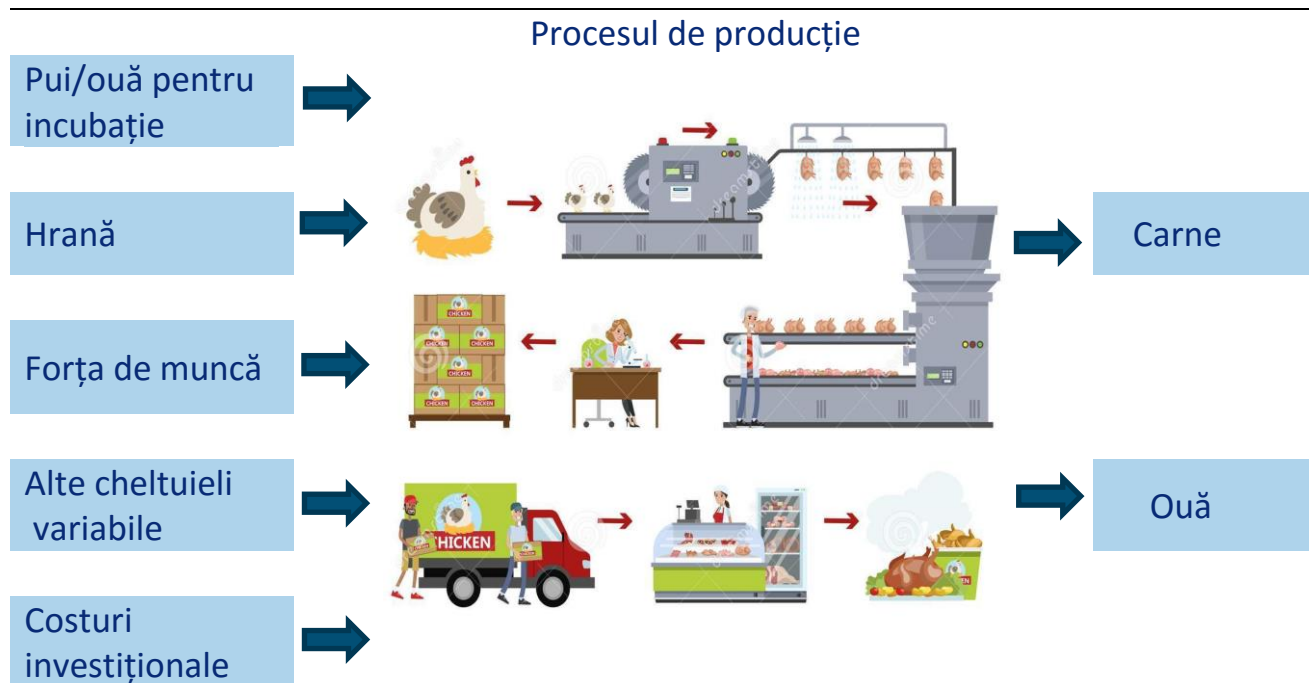

Figura 5.1. Lanțul valoric aferent procesului de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasare și ouă.

După cum observăm în imaginea de mai sus, la general procesul de producere a cărnii, cărnii de pasare și ouă presupune intrării ale următoarelor tipuri de resurse:

- Pui sau ouă de incubație în dependență de profilul companiilor, de obicei fiind procurate sau importate de la companii specializate;
- Hrană pentru animale, în speță produse agricole (fitotehnie), de obicei achiziționate de la producătorii agricoli. Unele companii își realizează propriul sistem de producere a hranei;
- Forța de muncă, reprezintă costurile companiilor sub formă de salarii și alte recompense achitate salariaților săi. De fapt, aceasta este cea mai importantă componentă a valorii adăugate creată de către companiile de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasăre și ouă;
- Alte cheltuieli variabile - include costurile legate de încălzire, ambalare, electricitate, sănătatea animalelor, procesarea, asamblare, distribuție, etc.
- Costuri investiționale – investițiile efectuate în utilaje și clădiri, care se răsfrâng asupra costului de fabricare prin intermediul amortizării acestora. De fapt acestea sunt atribuite atât la costuri fixe cât și variabile în dependență de natura și utilizarea mijlocului fix.

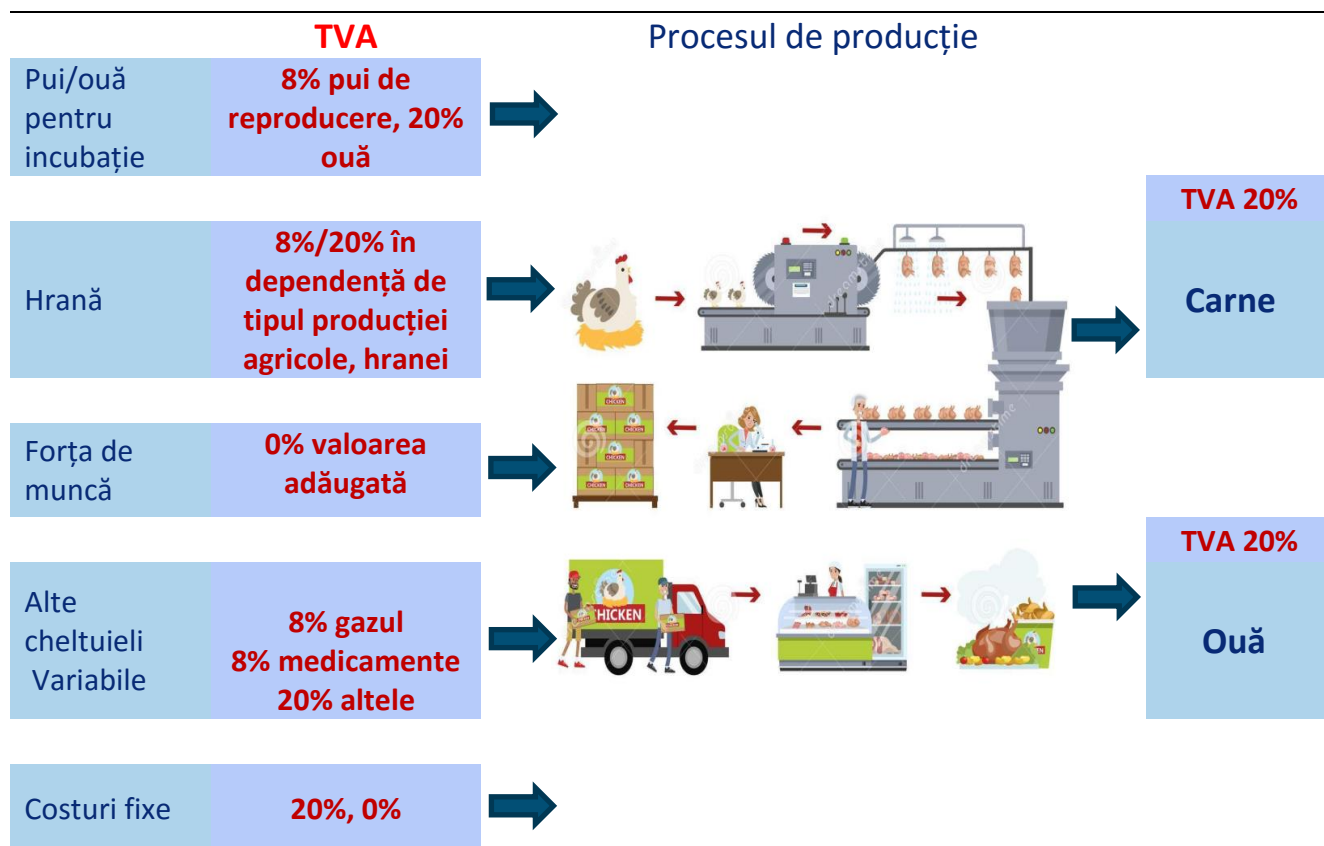

Figura 5.2. Cotele TVA aferente procesului de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasăre și ouă

Analizând cotele TVA aplicate pentru intrările și ieșirile procesului de producție și procesare a cărnii, cărnii de pasăre și ouă, constatăm existența unei distorsiuni în lanțul valoric, prin existența unor intrări semnificative ale sumelor TVA cu cota de 8% concomitent cu aplicarea cotei standard de 20% pentru produsele fabricate și destinate comercializării către consumator.

În rezultat, aceasta determină achitări semnificative ale sumelor TVA de către întreprinderile din domeniul producerii și procesării de carne, carne de pasăre și ouă, care au un impact negativ asupra cash-flow-ului acestora.

Această situație este demonstrată de o analiză a intrărilor și ieșirilor, precum și a sumelor TVA achitate, efectuată pe un eșantion de 21 de întreprinderi din domeniul producerii și procesării de carne, carne de pasăre și ouă (Tabelul 5.1.)

Este de menționat că întreprinderile au fost selectate având la baza practicarea activității exclusive în domeniul producerii și procesării cărnii, cărnii de pasăre și ouă.

Tabelul 5.1. Intrările și ieșirile pe un eșantion de 21 de întreprinderi din domeniul producerii și procesării de carne, carne de pasăre și ouă

Indicatori	Intrări	Ieșiri	Diferența
Valoarea, mil. lei	1 605,6	1 661,2	55,6
TVA, mil. lei	260,4	328,4	68,0
Cota efectivă	16,2%	19,8%	

Principalele constatări ale analizei datelor pe un eșantion de 21 de întreprinderi din domeniul producerii și procesării de carne, carne de pasăre și ouă sunt următoarele:

1. Datorită aplicării cotelor diferențiate, cota efectivă a TVA aferentă intrărilor este de 16,2% ceea ce este mai mică în comparație cu cota efectivă aferentă ieșirilor de 19,8%. Astfel, conform estimărilor, peste 30% din intrări nu au loc la cota standard a TVA. Într-un proces de impozitare fără existența distorsiunilor mărirea acestora urma să corespundă;
2. Suma TVA achitată la buget în mărime de 68 mil. lei este superioară valorii adăugate în mărime de 55,6 mil. lei. Or, taxa pe valoarea adăugată se aplică prin definiție asupra valorii adăugate, ceea ce înseamnă că

mărimea sumei nominale ar trebui să constituie 20% din valoarea adăugată (55,6 mil. lei), și anume 11,12 mil. lei;

3. În contextul reglementărilor actuale, în lanțul valoric al procesului economic de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasare și ouă, povara cea mai mare de achitare a sumei TVA revine întreprinderilor respective.

Un alt aspect extrem de important ține de faptul că aplicarea cotei reduse de TVA nu este însoțită și de dreptul la restituirea sumei TVA, în cazul în care suma TVA aferent procurărilor o depășește pe cea aferentă livrărilor.

Astfel, întreprinderile ce furnizează materia primă, în speță producătorii agricoli, livrează la cota redusă de 8%, dar, în realitate, suma TVA achitată la buget este mai mare cu suma TVA care nu este permisă restituirii.

În acest sens, producătorii și procesatorii de carne, carne de pasăre și ouă achită suma TVA de 8% și, respectiv, o deduc. În realitate, însă, suma TVA achitată este mai mare cu suma TVA care nu a fost permisă spre restituire producătorului agricol.

Respectiv, dacă într-un regim fiscal de 20% TVA, consumatorul ar trebui să achite suma de 20% TVA pentru produsul cumpărat, în cazul producției de carne, carne de pasăre și ouă, acesta achită 20% TVA plus suma care nu s-a restituit din buget producătorului agricol (mai multe detalii în Capitolul VI).

Astfel, pe lângă faptul că nu există o susținere financiară din partea statului, situația descrisă mai sus demonstrează evident dezavantajul producătorilor autohtoni față de importatori, iar ultimele tendințe ale importurilor descrise în capitolele anterioare sunt consecință directă a acestui fapt.

Consecințele acestei situații în materie de TVA se răsfrânge și asupra competitivității exporturilor, care, la moment, practic sunt lipsă. Producția exportată nu trebuie să conțină sume de TVA, totuși aceasta conține suma TVA care nu a fost permisă restituirii producătorului agricol, aferent materiei prime furnizate, în speță hrană.

În concluzie, constatăm că actualul sistem de impozitare cu TVA aferent procesului economic de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasăre și ouă are un impact negativ asupra competitivității întreprinderilor autohtone, atât pe piața națională cât și pe piața regională, acest fapt fiind demonstrat de statisticile îngrijorătoare cu privire la evoluția importurilor și a producției autohtone (Capitolul II).

VI. Propuneri de depășire a constrângerilor regimului actual de impozitare cu TVA aplicat industriei de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasare și ouă

Desigur că principalul instrument de intervenție și stimulare a ramurii agricole îl reprezintă subvențiile, care se aplică pe larg în țările Uniunii Europene cu scop de echilibrare a unor costuri și menținerea competitivității în fața concurenței globale.

În Republica Moldova, fondul de subvenționare este unul insuficient în raport cu necesarul de investiție, în special în sectorul zootehnic

Din 900 mil. lei alocate din bugetul național pentru subvenționare doar 3,73% revin sectorului de zootehnie ce constituie 33 611 838 lei, valoarea investițiilor fiind de 77 700 986 lei. Pentru abatorizare, procesare, (unde este necesar de implementat Pachetul igienic, siguranța și trasabilitatea produselor alimentare de origine animală, valoarea subvențiilor constituie 18,28% sau 164 521 848 lei, valoarea investițiilor fiind de 521 128 901 pentru anul (2018-2019).

Mai mult ca atât, în legislația națională au fost transpuse reglementările Uniunii Europene⁵ în partea ce ține regulile și cerințele pe care urmează să le

5 Regulamentul (CE) nr. 853/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 de stabilire a unor norme specifice de igienă care se aplică alimentelor de origine animală.

Regulamentul (CE) nr. 178/2002 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 ianuarie 2002 de stabilire a principiilor și a cerințelor generale ale legislației alimentare, de instituire a Autorității Europene pentru Siguranța Alimentară și de stabilire a procedurilor în domeniul siguranței produselor alimentare.

Regulamentul (CE) NR. 852/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind igiena produselor alimentare.

Regulamentul (CE) nr. 854/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 de stabilire a normelor specifice de organizare a controalelor oficiale privind produsele de origine animală destinate consumului uman.

DIRECTIVA 96/23 Privind măsurile de monitorizare a anumitor substanțe și reziduuri ale acestora în animale vii și produse de animale și care abrogă Directivele 85/358/EEC și 86/469/EEC și Deciziile 89/187/EEC și 91/664/EEC.

Regulamentul (UE) nr. 37/2010 al Comisiei din 22 decembrie 2009 privind substanțele active din punct de vedere farmacologic și clasificarea lor în funcție de limitele reziduale maxime din produsele alimentare de origine animală.

Regulamentul (CE) nr. 396/2005 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 februarie 2005 privind conținuturile maxime aplicabile reziduurilor de pesticide din sau de pe produse alimentare și hrana de origine vegetală și animală pentru animale și de modificare a Directivei 91/414/CEE.

Regulamentul (CE) nr. 1881/2006 al Comisiei din 19 decembrie 2006 de stabilire a nivelurilor maxime pentru anumiți contaminanți din produsele alimentare.

Regulamentul (UE) nr. 1169/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1924/2006 și (CE) nr. 1925/2006 ale Parlamentului European și ale Consiliului și de abrogare a Directivei 87/250/CEE a Comisiei, a Directivei 90/496/CEE a Consiliului, a Directivei 1999/10/CE a Comisiei, a Directivei 2000/13/CE a Parlamentului European și a Consiliului, a Directivelor 2002/67/CE și 2008/5/CE ale Comisiei și a Regulamentului (CE) nr. 608/2004 al Comisiei.

Regulamentul (CE) nr. 1069/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 octombrie 2009 de stabilire a unor norme sanitare privind subprodusele de origine animală și produsele derivate care nu sunt destinate consumului uman și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1774/2002 (Regulament privind subprodusele de origine animală).

Regulamentul (CE) nr. 882/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind controalele oficiale efectuate pentru a asigura verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate animală și de bunăstare a animalelor.

Regulamentul (CE) nr. 1333/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 decembrie 2008 privind aditivii alimentari.

respecte producătorii autohtoni, pentru asigurarea cărora sunt necesare investiții semnificative.

În aceste circumstanțe, sectorul de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasăre și ouă nu este atractiv pentru investiții străine, Ca urmare investițiile locale joacă un rol important în creșterea nu doar a industriei cu grad înalt de tehnologizare, dar și a celor mai puțin atractive pentru investitorii străini.

Astfel, se recomandă ca sectorul agricol să fie finanțat preponderent prin investiții locale cu aplicarea scutirilor de taxe, stimulente fiscale, subvenții.

Desigur că, dezvoltarea unei ramuri a economiei naționale este influențată de un complex de factori (costul resurselor energetice, productivitatea forței de muncă, tehnologii, mărimea pieței, etc.), politicile bugetar-fiscale nefiind definitorii în acest sens.

Totuși, în contextul în care concurența regională la producția și exportul produselor agricole, în speță a cărnii, cărnii de pasăre și ouă, devine tot mai acerbă, factorul cheie ce face diferența de competitivitate ține de gradul de susținere a statului prin diverse mecanisme de intervenție de natură bugetar-fiscală.

Evoluțiile negative ale cantității de producție autohtonă pe fundalul creșterii importurilor este extrem de îngrijorătoare, această situație fiind în esență reflecția eficienței politicilor de susținere a ramurii de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasăre și ouă.

Susținerea industriei de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasare și ouă, prin intermediul politicilor publice poate avea loc prin (1) stimularea cererii de produse (influența ieșirilor), accentul fiind pus pe creșterea accesibilității populației în procurarea produselor din carne, carne de pasăre și ouă și (2) stimularea ofertei (influența intrărilor) prin reducerea costului de producere.

Este de menționat că pe termen mediu, reducerea costului de producere va avea ca efect diminuarea prețului și, respectiv, creșterea puterii de cumpărare.

Pentru a înțelege mai bine efectul legislației fiscale actuale în materie de aplicare a TVA asupra

Procesul economic care este la baza analizei recomandărilor în Figurile nr. 6.1, 6.3, 6.5, 6.6.

1. Agricultorul procură mărfuri pentru a produce producția agricolă. Achizițiile sunt la cota standard a TVA (produse petroliere, îngrășăminte, etc).
2. Agricultorul livrează producția agricolă sub formă de materie primă (hrană) procesatorului la cota redusă a TVA de 8%.
3. Crescătorul/Producătorul/Procesatorul are o parte din intrări de la producătorul agricol, precum și de la alți furnizori.
4. Procesul economic respectiv va fi utilizat pentru descrierea tuturor recomandărilor în condițiile menținerii aceleiași marjă de profitabilitate brută a agriculturului, crescătorului de animale și păsări, producătorului și procesatorului de carne, carne de pasăre și ouă.

industriei de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasăre și ouă, precum și a recomandărilor din prezentul studiu, se propune analiza unui caz convențional, abstractizat.

Acest exercițiu va permite să demonstrăm impactul situației actuale și ale măsurilor propuse asupra prețurilor și a încasărilor bugetare, precum și identificarea distorsiunilor ce apar pe lanțul valoric.

Conform prevederilor Codului fiscal, taxă pe valoarea adăugată constituie impozit de stat care reprezintă o formă de colectare la buget a unei părți a valorii mărfurilor livrate, serviciilor prestate care sânt supuse impozitării pe teritoriul Republicii Moldova, precum și a unei părți din valoarea mărfurilor, serviciilor impozabile importate în Republica Moldova.

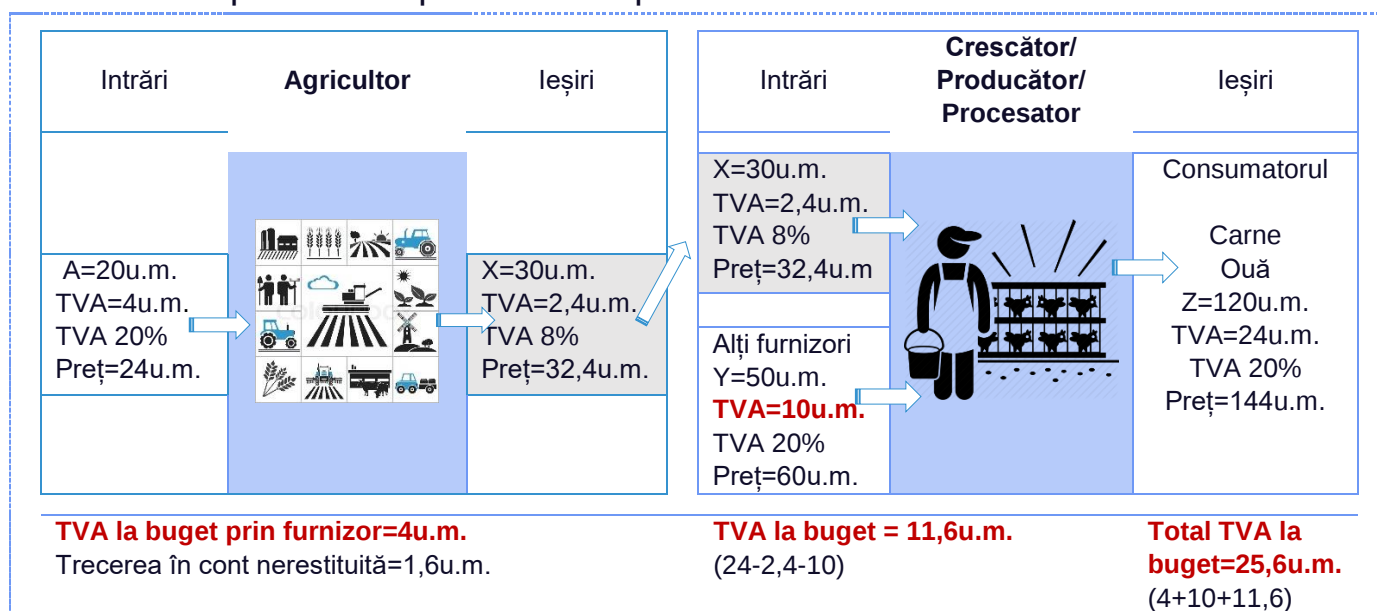

Figura 6.1. Exemplu convențional al lanțului valoric de la agricultor – crescător/producător/procesator – consumator (situația actuală). u.m. – unități monetare.⁶

Astfel, în esență mărimea TVA care urmează a fi încasată la buget pe un anumit lanț valoric, va fi egală cu cumularea sumei TVA achitate de fiecare subiect aferent valorii adăugate, aceasta din urmă reprezentând produsul dintre cota TVA și valoarea mărfii vândute în ultima verigă a lanțului valoric, adică consumatorului final. Spre exemplu, în cazul în care cota TVA pentru carne este de 20%, suma TVA încasată la buget pe tot lanțul valoric ar trebui să constituie valoarea către consumator înmulțită la 20%.

⁶ O formă tabelară de expunere a exemplului descris în Figura nr.6.1. se regăsește în Anexa nr.4 Tabelul 4.1.

Totuși, analizând implicațiile cadrului legal actual (Figura nr. 6.1.) constatăm o situație „anormală” de cele descrise mai sus, când suma TVA achitată la buget pe parcursul lanțului valoric (25,6 u.m.) este mai mare decât produsul cotei TVA și valoarea bunului (24 u.m.)

Diferența respectivă în mărime de 1,6 u.m., este cauzată de suma TVA care nu se permite restituirii producătorului agricol la livrarea produselor agricole (intrări pentru procesator) la cota redusă a TVA în mărime de 8%.

În aceste circumstanțe, diferențele de cote ale TVA în lanțul valoric de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasăre și ouă, creează o suprataxare a sectorului respectiv cu TVA.

Această suprataxare nu este prezentă în cadrul importurilor, ceea ce înseamnă că actualul regim TVA creează dezavantaj economic pentru producția autohtonă în raport cu cea importată.

Astfel, analiza cifrelor de mai sus, demonstrează faptul că sumele ce nu sunt restituite producătorilor agricoli, creează un supra cost, sub forma de TVA, pentru procesatorii și producătorii autohtoni.

De asemenea, din Figura nr. 6.1. constatăm că suma TVA achitată de procesator (11,6 u.m.) este mai mare decât suma care ar fi trebui să se încaseze dacă se aplica cota TVA asupra valorii adăugate brute ($8\text{u.m.}=40\text{u.m.}\cdot 20\%$), aceasta din urmă fiind caracteristic taxei pe valoarea adăugată însăși din denumirea acesteia. Acest aspect a fost demonstrat practic în Capitolul III în baza datelor empirice a 21 de întreprinderi din domeniu.

Cele descrise mai sus, denotă necesitatea stringentă de a interveni în schimbarea actualului regim fiscal aplicat asupra procesului de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasăre și ouă, care dezavantajează evident producția autohtonă.

În baza analizei deficienței sistemului actual de impozitare, precum și a practicii internaționale în materie de aplicare a taxei pe valoarea adăugată, se recomandă luarea în considerare a următoarelor propuneri:

- 1. Aplicarea cotei reduse a TVA pe tot lanțul valoric de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasăre și ouă.*
- 2. Aplicarea cotei standard a TVA pentru producția agricolă, concomitent cu restituirea sumei TVA achitate de către producători*
- 3. Aplicarea cotei reduse a TVA în mărime de 14% pe tot lanțul valoric de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasăre și ouă.*
- 4. Aplicarea sistemului existent, concomitent cu restituirea diferenței sumei TVA achitate de către producătorii și procesatorii de carne, carne de pasăre și ouă din diferența cotelor.*

1. Aplicarea cotei reduse a TVA pe tot lanțul valoric de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasăre și ouă.

În dezvoltarea oricărui proces de producție, consumatorul este factorul principal care contribuie la creșterea cantității și calității produsului, în special a celor alimentare. Acest deziderat determină multe state, inclusiv europene, să asigure o accesibilitate sporită la produsele alimentare, prin reducerea prețului și, respectiv, stimularea cererii (a se vedea experiența internațională descrisă în Capitolul IV).

Lipsa unor politici de creșterea a accesibilității populației prin intermediul prețurilor determină un nivel foarte scăzut al consumului de carne în Republica Moldova în comparație cu țările din regiune.

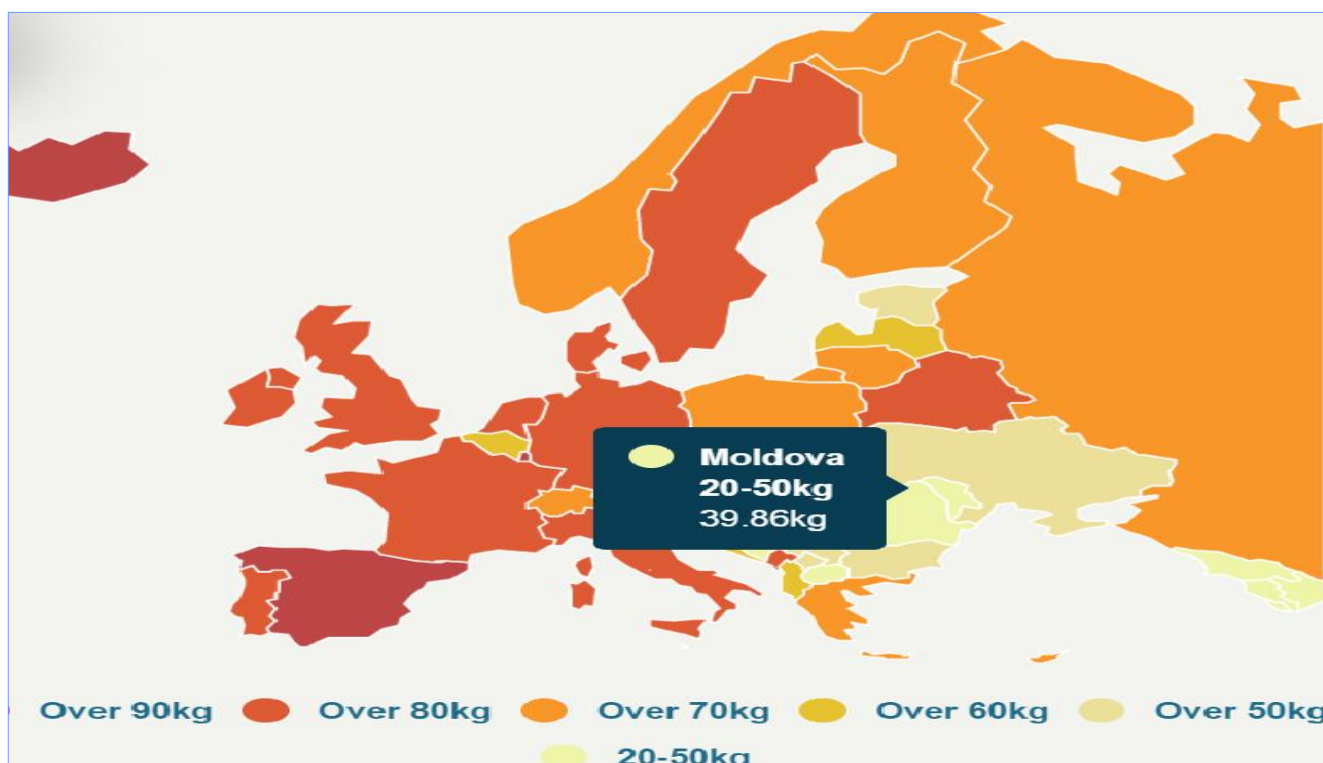

Figura 6.2. Consumul mediu de carne

Astfel, în timp ce în Republica Moldova consumul mediu de carne este de aproximativ 40 kg anul, în Ucraina se înregistrează un nivel de 55 kg, România - 50kg; Belarus – 89Kg; Letonia 61kg; Lituania 78kg; Estonia 59kg. (Figura nr.6.2.)

De asemenea, în țările dezvoltate indicatorii de consum depășesc de peste 2 ori nivelul din Republica Moldova (Franța 87kg; Germania 86kg; Spania 94kg).

Creșterea consumului, în majoritatea țărilor europene, inclusiv România s-a datorat politicilor de aplicare a cotei reduse a TVA în vederea creșterii puterii de cumpărare a populației aferente producției de carne, carne de pasăre și ouă.

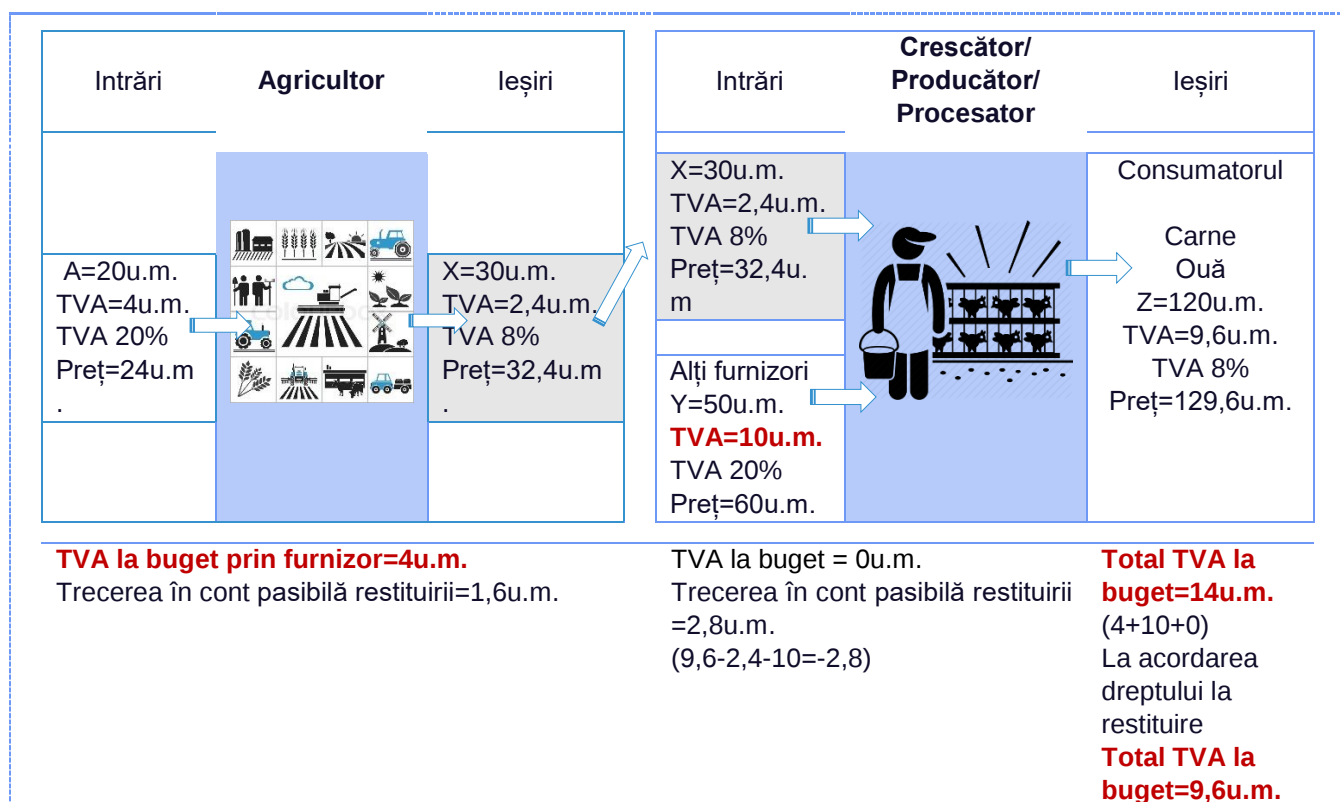

Figura 6.3. Exemplu convențional al lanțului valoric de la agricultor – crescător/producător/procesator – consumator (Cota TVA 8% pe tot lanțul valoric).⁷

Analiza cifrelor din exemplu convențional denotă că aplicarea cotei reduse în mărime de 8% a TVA pe întreg lanțul valoric va avea un efect semnificativ de reducere a prețului pentru populație cu 10%, ceea ce se va răsfrânge pozitiv asupra creșterii consumului, astfel încât să fie atinse nivelele înregistrate în țările din regiune.

Creșterea consumului cu 25% (consumul minim în țările din regiune unde se aplică cota redusă) va impulsiona creșterea producției și investițiilor în sectorul respectiv.

⁷ O formă tabelară de expunere a exemplului descris în Figura nr.6.3. se regăsește în Anexa nr.4 Tabelul 4.2.

Este necesar de menționat că aplicarea cotei reduse de 8% pe întreg lanțul valoric, trebuie să se realizeze concomitent cu acordarea dreptului la restituirea sumei TVA în cazul în care suma TVA aferentă procurărilor depășește cea aferentă livrărilor, în caz contrar măsura va avea ca efect dezavantajarea producătorului autohton în raport cu importatorii.

2. Aplicarea cotei standard a TVA pentru producția agricolă, concomitent cu restituirea sumei TVA achitate de către producători

Aplicarea cotei standard a TVA pentru producția agricolă, concomitent cu restituirea sumei TVA achitate de către producători reprezintă o măsură ce a fost aplicată în Moldova în perioada anilor 2008 – 2009, în calitate de instrument de subvenționare.

Este important ca acest mecanism să nu substituie intervențiile prin intermediul fondului de subvenționare, ci să reprezinte o măsură complementară de susținere a întreprinderilor din ramura agricolă.

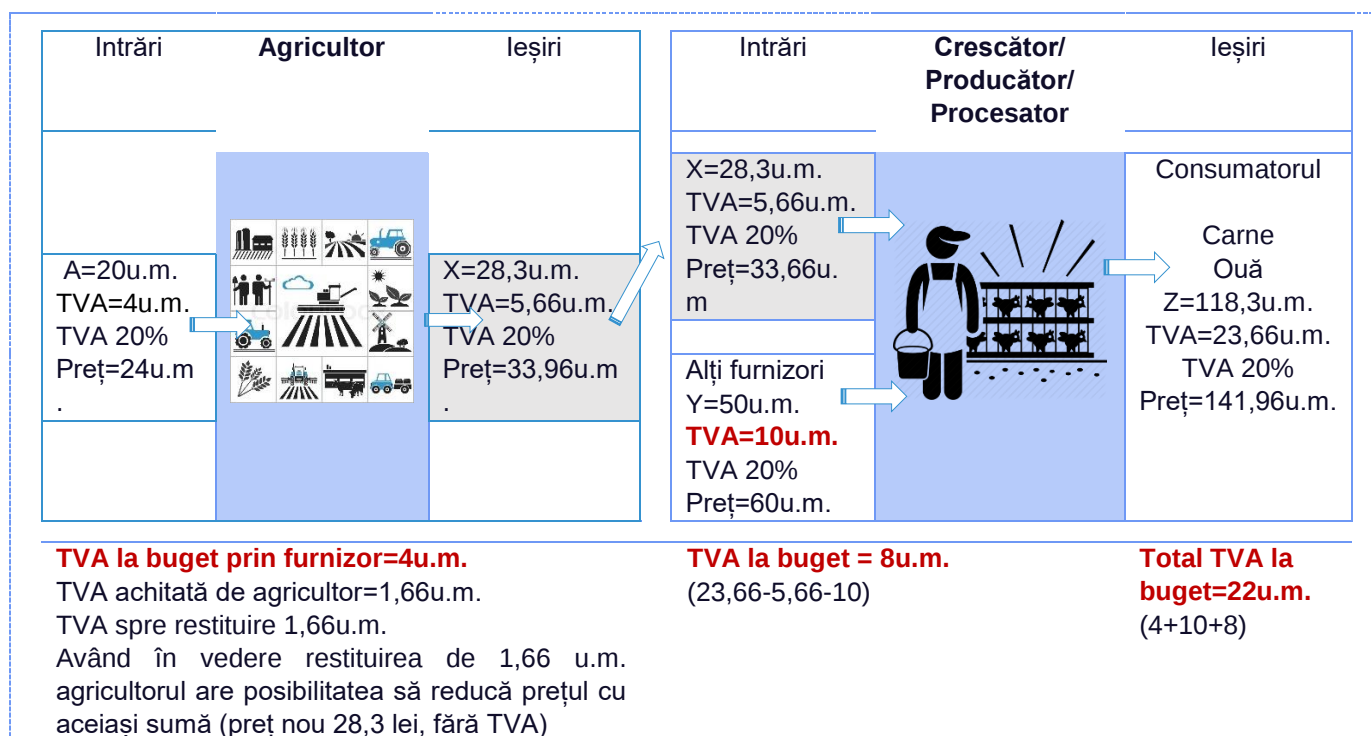

Figura 6.4. Exemplu convențional al lanțului valoric de la agricultor – crescător/producător/procesator – consumator (Cota TVA 20% cu restituirea sumei TVA achitată de agricultor).⁸

⁸ O formă tabelară de expunere a exemplului descris în Figura nr.6.5. se regăsește în Anexa nr.4 Tabelul 4.3.

Cu toate că această măsură nu are incidență puternică asupra mărimii prețurilor la producția autohtonă de carne, preparate din carne și ouă (reducere cu 1,5%), aspectul forte constă în asigurarea unei competitivități a producției autohtone în raport cu producția importată.

Aceasta se va manifesta prin faptul că la aceiași valoare a producției (exemplu convențional 118,3u.m) suma TVA achitată la buget de producătorul autohton (22u.m.) pe întreg lanțul valoric va fi mai mică decât cea achitată de importator (23,66u.m.), cu mărimea sumei restituirii care se va face agricultorului (1,66 u.m.).

De asemenea, acest mecanism de susținere a producătorilor agricoli a funcționat în Ucraina, iar efectul acestuia asupra ritmului de creștere a producției este unul evident din Figura nr. 6.5.

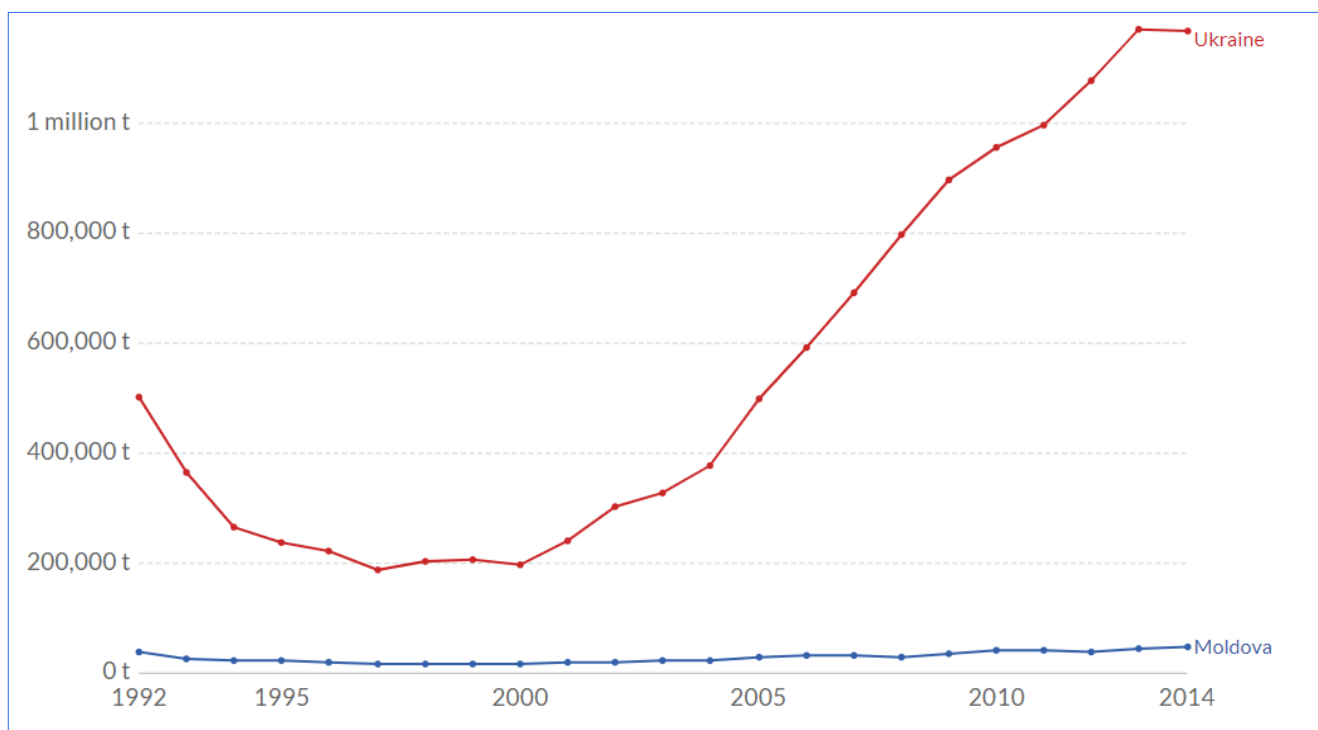

Figura 6.5. Evoluția cantității de producere a cărnii în Ucraina și Republica Moldova

3. Aplicarea cotei reduse a TVA în mărime de 14% pe tot lanțul valoric de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasăre și ouă

O altă propunere vizează aplicarea cotei reduse a TVA pentru toată producția din fitotehnie, horticultură și zootehnie concomitent cu majorarea acestei până la nivelul de 14% pentru a nu afecta veniturile bugetare.

Această propunere reprezintă o măsură de echilibru și compromis care va avea ca efect eliminarea distorsiunilor existente la moment în sistem.

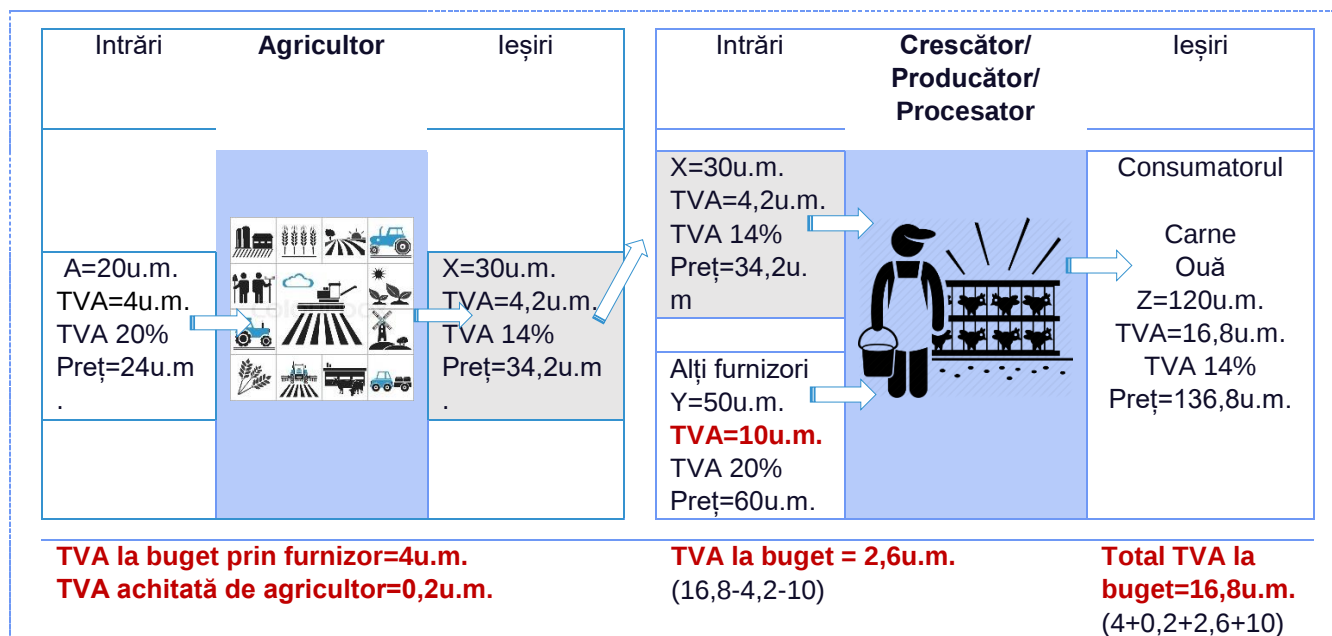

Figura 6.6. Exemplu convențional al lanțului valoric de la agricultor – crescător/producător/procesator – consumator (Cota TVA 14% pe tot lanțul valoric).⁹

De asemenea, stabilirea cotei reduse a TVA în mărime de 14% pe întreg lanțul valoric va avea efecte pozitive asupra reducerii prețului final către consumator cu 5%, precum și va exclude existența trecerilor în cont formate la nivel de agricultor.

Practica internațională demonstrează că în majoritatea statelor, inclusiv România se aplică aceleași cote pe întreg lanțul valoric în vederea evitării unor distorsiuni economice asemenea cazului Republicii Moldova.

Analiza efectuată în țările unde a fost introdusă cota redusă confirmă că, pe termen scurt, scăderea parțială a venitului la buget din taxe este succedată de o creștere corespunzătoare a conformării ce afectează pozitiv taxele directe. În dependență de incidența și distribuția fenomenului de evaziune fiscală, costul acestuia ar putea fi minim în comparație cu beneficiile acestei măsuri. În situația unor sectoare cu fenomenul evaziunii generalizat, reducerea taxelor poate fi benefică datorită faptului că va crește fenomenul conformării la un preț fiscal mic, prin reducerea costului de oportunitate urmare a neachitării impozitelor.

Micșorarea cotei TVA va crește echitatea fiscală și concurența în sector și, deci, va facilita apariția noilor jucători. Sectorul privat va dispune de resurse de cash suplimentare pe care le va putea investi în afaceri rezultate în noi investiții, noi locuri de muncă și creștere economică.

⁹ O formă tabelară de expunere a exemplului descris în Figura nr.6.6. se regăsește în Anexa nr.4 Tabelul 4.4.

4. Aplicarea sistemului existent, concomitent cu restituirea sumei TVA achitate de către producătorii și procesatorii de carne, carne de pasăre și ouă din diferența cotelor.

În condițiile în care întreprinderile din sectorul producerii și procesării cărnii, cărnii de pasăre și ouă, procură o parte din materia primă la cota de 8%, în speță hrana sub forma produselor agricole, și livrează carne, preparate din carne și ouă la cota standard a TVA în mărime de 20%, se propune aplicarea mecanismului de restituire a sumei TVA ca urmare a diferenței de cote.

În cazul dat, suma TVA spre restituire va constitui valoarea mărfurilor procurate la cota redusă înmulțită cu diferența de cote ($12\% = 20\% - 8\%$). În acest sens, statul va compensa întreprinderilor din sectorul producerii și procesării cărnii, cărnii de pasăre și ouă, suma TVA la intrări care este diminuată ca urmare a existenței intrărilor la cota de 8%.

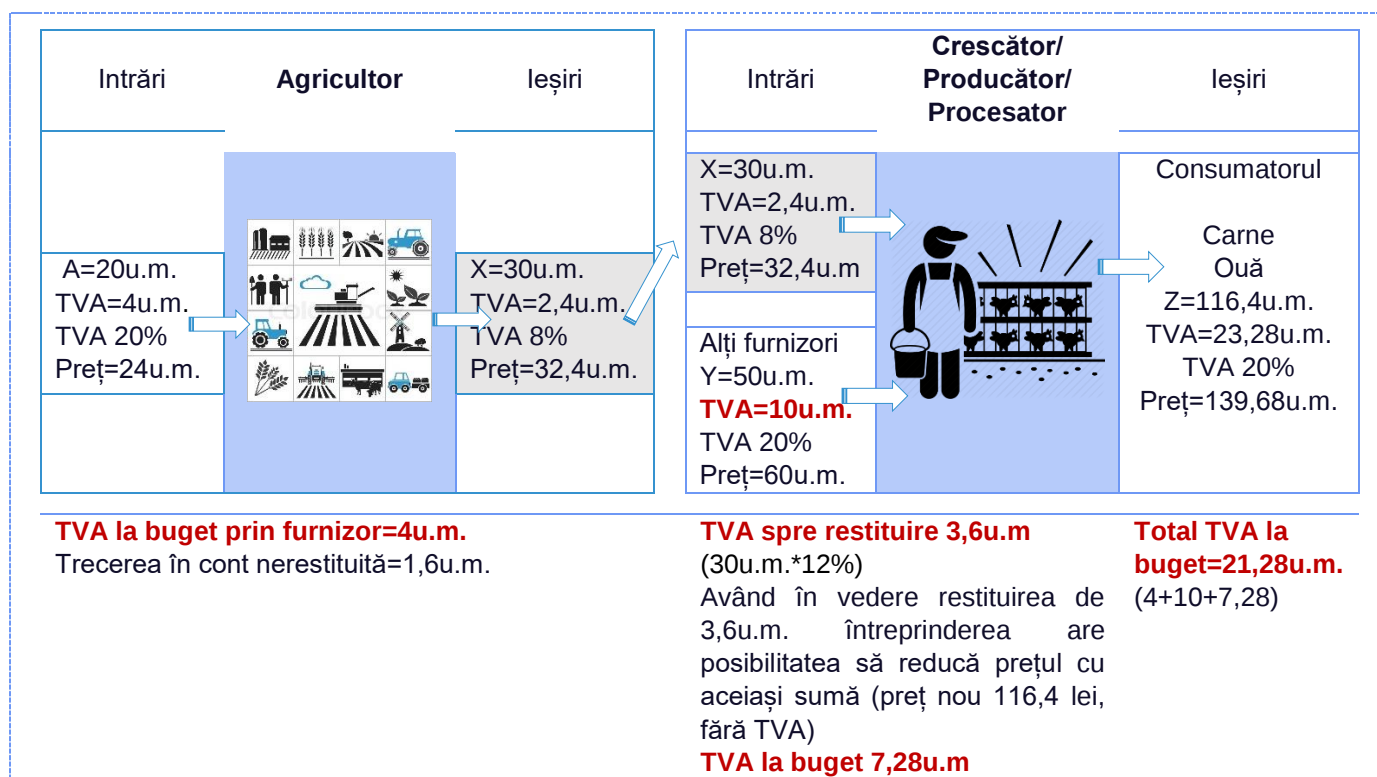

Figura 6.7. Exemplu convențional al lanțului valoric de la agricultor – crescător/producător/procesator – consumator (restituirea diferențelor de cote). u.m. – unități monetare.¹⁰

¹⁰ O formă tabelară de expunere a exemplului descris în Figura nr.6.7. se regăsește în Anexa nr.4 Tabelul 4.5.

Avantajul principal al acestui mecanism este asigurarea unei competitivități sporite a producției autohtone în raport cu cea importată. Astfel, măsura dată va avea ca efect reducerea prețurilor la producția autohtonă din carne, preparate din carne și ouă cu 3%.

Evaluate prin prisma efectului asupra prețurilor și asupra impactului bugetar măsurile propuse comportă atât avantaje cât și dezavantaje.

Tabelul 6.1. Sumarul măsurilor propuse

Scenariul	Preț agricultor	Preț Crescător/ Producător/ Procesator	TVA efectiv la buget pe tot lanțul	Acumulări de TVA nepermise spre restituire
1. Actualmente	32,4	144	25,6	1,6
2. Cota de 8% pe tot lanțul valoric	32,4	129,6	14	4,4
3. Cota standard cu restituire TVA agricultorilor	33,96	141,96	22	-
4. Cota de 14% pe tot lanțul valoric	34,2	136,8	16,8	-
5. Restituirea diferențelor de cote	32,4	139,68	21,28	1,6

Cel mai bun scenariu prin prisma consumatorului

Cel mai bun scenariu prin prisma veniturilor bugetare

Astfel, prin prisma efectului asupra populației și asupra consumului cea mai recomandată măsură este aplicare cotei reduse a TVA de 8% pe întreg lanțul valoric de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasăre și ouă.

Aspectul mai puțin pozitiv al acestei măsuri, în cazul implementării fără acordarea dreptului la restituirea sumei TVA, este faptul că aceasta va determina creșteri ale sumelor TVA nepasibile restituirii, fapt ce va crea un dezavantaj competitiv semnificativ în raport cu producția importată.

În acest sens, în vederea creării condițiilor similare pentru producția autohtonă cât și cea importată, precum și a evitării ulterioarelor presiuni bugetare, este imperios necesar acordarea dreptului la restituirea TVA pentru întreprinderile din ramura agricolă în cazul în care suma TVA aferentă procurărilor depășește pe cea aferentă vânzărilor.

Altă măsură care merită atenție prin prisma punctul forte de asigurare a unei competitivități sporite producției autohtone, cu implicarea unor pierderi

bugetare mai reduse, ține de aplicarea cotei standard a TVA concomitent cu restituirea sumei TVA achitate de agricultori.

Tabelul 6.2. Puncte forte și slabe ale măsurilor propuse

Scenariul	Puncte forte	Puncte slabe
1. Cota de 8% pe tot lanțul valoric	Prețuri joase	Nu influențează competitivitatea autohtonă Impact bugetar mare
2. Cota standard cu restituire TVA agricultorilor	Prețuri mai mari	Influențează competitivitatea autohtonă Impact bugetar mic
3. Cota de 14% pe tot lanțul valoric	Prețuri relativ mai mari la producția agricolă Prețuri joase la producția de carne, carne de pasăre și ouă	Nu influențează competitivitatea autohtonă Impact bugetar moderat (neutru)
4. Restituirea diferențelor de cote	Prețuri joase la producția agricolă Prețuri relativ mai mici la producția de carne, carne de pasăre și ouă	Influențează competitivitatea autohtonă Impact bugetar mediu

Aplicarea cotei reduse a TVA în mărime de 14% asupra întregului lanț valoric este caracterizată de eliminarea distorsiunii în lanțul valoric concomitent cu neafectarea veniturilor bugetare.

Recomandarea ce ține de restituirea diferențelor de cote are avantajul lipsei impactului asupra prețurilor la produsele agricole prin menținerea cotei de 8%, precum și asigurarea unei competitivități a producției de carne, preparatelor de carne și ouă în raport cu producția importată.

Este important de menționat că orice măsură din cele 4 acceptate de autoritățile publice nu trebuie să substituie creșterea gradului de susținere a ramurii agricole prin fondul de subvenționare, prin intermediul căruia se asigură un avantaj competitiv producției autohtone.

VII. Impactul fiscal aferent măsurilor propuse

În perspectiva veniturilor bugetare, orice măsură fiscală este caracterizată atât de un impact direct cât și de unul indirect.

Impactul direct, aplicat în majoritatea cazurilor de autoritățile publice, reflectă pierderile sau veniturile bugetare într-un cadran static al indicatorilor micro și macroeconomici.

Impactul indirect, suplimentar la cel direct vizează eventualele modificări ale indicatorilor micro și macroeconomici (creșterea sau diminuarea vânzărilor, investițiilor, locurilor de muncă, etc..) determinat de schimbarea comportamentului contribuabililor la implementarea unor politici publice, în speță a măsurilor de politică fiscală în domeniul regimului TVA asupra producției agricole.

Tabelul 7.1. Impactul fiscal direct și indirect al măsurilor propuse

	Scenariul	Impact direct	Impact indirect
1.	Cota de 8% pe tot lanțul valoric	68 mil. lei* (în cazul a 21 de întreprinderi cercetate) apr. 217 mil. lei întreaga industrie	Creșterea cu 25% a consumului TVA suplimentar de la creșterea consumului = 33,3 mil. lei (21 întreprinderi) ($1666 \cdot 0,25 \cdot \text{cota de } 8\%$) 100 mil. lei întreaga industrie Impozit pe profit și impozite salariale suplimentare
2.	Cota standard cu restituire TVA agricultorilor	Mărimea pierderilor bugetare pot fi gestionate de stat, prin stabilirea anuală a sumei restituirii, în anul 2009 aceasta a constituit 220 mil. lei	Creșterea producției interne prin prisma creșterii avantajului competitiv
3.	Cota de 14% pe tot lanțul valoric	68 mil. lei* (în cazul a 21 de întreprinderi cercetate) apr. 217 mil. lei întreaga industrie Avantajul, prin prisma sustenabilității bugetare, față de primul scenariu este lipsa acumulărilor TVA spre restituire	Creșterea cu 12% a consumului TVA suplimentar de la creșterea consumului = 28 mil. lei (21 întreprinderi) ($1666 \cdot 0,12 \cdot \text{cota de } 14\%$) 84 mil. lei întreaga industrie Încasări suplimentare de la aplicarea cotei de 14% aferent producției agricole primare Impozit pe profit și impozite salariale

	Scenariul	Impact direct	Impact indirect
		suplimentare	
4.	Restituirea diferențelor de cote	57,8 mil. lei** (în cazul a 21 de întreprinderi cercetate) apr. 185 mil. lei întreaga industrie	Creșterea producției interne prin prisma creșterii avantajului competitiv

**Impactul la măsura 1 și 3 este de 68 mil. lei, pentru că atât în situația cu cota redusă de 8% cât și cea cu 14%, întreprinderile în majoritatea cazurilor nu vor înregistra obligație de plată a TVA la buget. Totuși, în condițiile acordării dreptului la restituirea sumei TVA măsura ce ține de 8% va înregistra un impact mult mai mare urmare a restituirilor de TVA.*

***Ipoteza că 30% din intrări sunt la cota redusă TVA*

Astfel, impactul direct asupra bugetului în cazul aplicării cotei reduse a TVA în mărime de 8% pe întreg lanțul valoric de producere a cărnii, cărnii de pasăre și ouă constituie aproximativ 200 mil. lei, acesta fiind diminuat cu 100 mil. lei datorită efectelor indirecte urmare creșterii consumului.

De asemenea, la acordarea dreptului de restituire, fapt ce este imperios necesar prin prisma asigurării concurenței loiale între producători și importatori, impactul bugetar va crește.

În cazul aplicării cotei standard a TVA cu restituirea sumei TVA achitate de producătorii agricoli, menționăm că impactul măsurii este controlabil de stat, în contextul în care urmează a fi stabilită prin legea bugetară anuală suma pasibilă restituirii. Menționăm că în anul 2009 aceasta a constituit 220 mil. lei.

În partea ce ține de aplicarea cotei reduse a TVA în mărime de 14% impactul direct al acesteia va constitui 200 mil. lei asemenea primei propuneri, în contextul în care în majoritatea cazurilor nu vor apărea sume către plată la buget, acesta fiind diminuat cu 84 de mil. lei ca urmare a încasărilor suplimentare ca efect a creșterii consumului.

În același timp, prin prisma sustenabilității bugetare, aplicarea cotei de 14% pe tot lanțul valoric are avantajul lipsei sau diminuarea sumelor TVA ce necesită a fi restituite din buget.

Propunerea ce vizează aplicarea sistemului existent, concomitent cu restituirea sumei TVA achitate de către producătorii și procesatorii de carne, carne de pasăre și ouă din diferența cotelor, va atrage după sine un impact direct de 57,8

mil. lei în cazul a 21 de întreprinderi cercetate și aproximativ 185 mil. lei pentru întreaga industrie.

Totuși, sumele ce țin de estimarea impactului fiscal (relativi mici pe fondul tuturor încasărilor bugetare), nu trebuie privite separat doar din perspectivă bugetară pe termen scurt. Or, acestea reprezintă un cost a unei componente a politicii statului ce are ca obiectiv dezvoltarea strategică a ramurii agricole, care odată subestimată necesită eforturi și costuri suplimentare de revigorare.

În conformitate cu această abordare, instrumentele de politici fiscale nu trebuie să se limiteze doar la completarea cu venituri la bugetul de stat. Abordarea respectivă conduce la soluționarea doar a unor necesități imediate, fără perspective pentru încasările ulterioare durabile în buget pentru perioade de dezvoltare medii și lungi, așa cum aceasta nu stimulează creșterea și/sau majorarea bazelor impozabile.

Surse pentru a compensa posibile pierderi de scurtă durată a veniturilor bugetare din încasările TVA, generate de reducerea cotei TVA, sunt legate de efectele pe care estimăm că le va crea creșterea economică adițională rezultată din creșterea consumului intern, cuplate cu eficientizarea colectării veniturilor bugetare și o creștere a conformității voluntare.

Măsuri de acest gen presupun costuri fiscale mici și beneficii pe termen lung, ce necesită a fi luate în considerație de factorii de decizie din Republica Moldova.

Mai mult ca atât, intervenția statului în sistemul actual de aplicare a TVA pe întreg lanțul valoric de producere și procesare a cărnii, cărnii de pasăre și ouă, este determinată de distorsiunile pe care le creează, precum și existența unor costuri suplimentare aplicate producției autohtone versus producția importată.

VIII. Concluzii

Activitatea agricolă rămâne în continuare un sector important al economiei naționale, înregistrând o pondere în totalul valorii adăugate brute naționale de peste 10% în anul 2018, și o valoare a producției de 33,5 mlrd. lei.

Producția autohtonă de carne a intrat pe **un trend descendent** în ultimii 2 ani, necesarul de consum fiind substituit de importurile în creștere, ceea ce se răsfrânge negativ asupra securității alimentare a țării, creșterii economice, și asupra deficitului balanței comerciale.

Începând cu 7 aprilie 2015, producția de carne, carne de pasare și ouă a rămas practic **în afara oricărei scheme de facilitare fiscală**, fiind exclusă atât din livrările la cota redusă, cât și anulat mecanismul de restituire a TVA.

Majoritatea țărilor din Uniunea Europeană **aplică cote reduse a TVA** pentru produsele agricole inclusiv la producția procesată, această politică fiind explicată de obiectivele țărilor de a crește consumul, care devine mai competitiv datorită cotei reduse a TVA.

Pe lângă faptul că nu există o susținere financiară din partea statului prin prisma facilităților fiscale, cadrul legal actual privind TVA **dezavantajează producătorul autohton** față de importatori prin creșterea cheltuielilor în mărimea sumei TVA nerestituite agricultorilor, iar ultimele tendințe ale importurilor descrise în capitolele anterioare sunt consecință directă a acestui fapt.

Situația actuală **impune intervenții imediate** în modificarea actualului regim fiscal care să asigure inversarea trendului negativ a producției autohtone de carne, carne de pasăre și ouă.

Din perspectiva **consumatorului** recomandările privind aplicarea cotei reduse a TVA pe întreg lanțul valoric (Măsurile 1 și 3), concomitent cu acordarea dreptului la restituirea sumei TVA în cazul în care suma TVA aferentă procurărilor depășește cea aferentă livrărilor, sunt preferabile.

Din perspectiva creșterii **competitivității producției autohtone** este recomandată implementarea măsurilor ce vizează restituirea sumei TVA (Măsurile 2 și 4). Or, analiza evoluțiilor producției autohtone și importate, denotă necesitatea intervenției stringente în vederea susținerii crescătorilor, producătorilor și procesatorilor de carne, carne de pasăre, preparate de carne și ouă autohtoni.

Anexa nr.1

Extras

din Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 310 din 27.12.2007
privind aprobarea Regulamentului privind modul de utilizare a
mijloacelor fondului pentru subvenționarea producătorilor agricoli
Monitorul Oficial al R. Moldova, 18-20/58, 29.01.2008

„Capitolul IX SUBVENȚIONAREA PRODUCĂTORILOR AGRICOLI LA LIVRAREA, PE TERITORIUL ȚĂRII, A PRODUCȚIEI AGRICOLE DE FABRICAȚIE PROPRIE

66. Mijloacele financiare prevăzute în prezentul capitol se repartizează persoanelor care desfășoară activitate de întreprinzător, înregistrate în calitate de plătitori de T.V.A. în conformitate cu art.112 din Codul fiscal, care practică una dintre activitățile specificate în anexa nr.4.

67. Dreptul de a beneficia de subvenție pentru o anumită perioadă fiscală (lună calendaristică) îl au persoanele specificate la pct.66 care întrunesc cumulativ următoarele condiții:

a) au efectuat pe teritoriul țării livrări impozabile de producție agricolă de fabricație proprie;

b) au înregistrat T.V.A. aferentă bugetului, au declarat-o și au plătit-o, respectând cerințele stabilite în Codul fiscal.

68. Se determină valoarea totală (în lei) fără T.V.A. a livrărilor, efectuate de subiectul subvenționării pe teritoriul țării, de producție agricolă de fabricație proprie ce reprezintă produse ale practicării genurilor de activitate specificate în anexa nr.4.

69. Se determină valoarea totală (în lei) fără T.V.A. a livrărilor impozabile efectuate pe teritoriul țării de subiectul subvenționării.

70. Se determină cota-parte a valorii determinate conform pct.68 în totalul valorii determinate conform pct.69 pentru fiecare perioadă fiscală în parte.

71. În cazul în care subiectul subvenționării efectuează pe teritoriul țării livrări de lapte de producție proprie, cota-parte a valorii producției agricole de fabricație proprie în totalul livrărilor pe teritoriul țării se va determina prin următoarea formulă:

$$K = \frac{L \times 0,4 + A}{L \times 0,4 + A + V},$$

în care:

K reprezintă ponderea valorii fără T.V.A. a producției agricole de fabricație proprie pasibile de subvenționare, în totalul valorii fără T.V.A. a livrărilor pe teritoriul țării;

L - valoarea totală fără T.V.A. a livrării pe teritoriul țării a laptelui de fabricație proprie;

A - valoarea fără T.V.A. a producției agricole de fabricație proprie pasibile de subvenționare, cu excepția laptelui livrat pe teritoriul țării;

V - valoarea fără T.V.A. a mărfurilor livrate pe teritoriul țării, cu excepția producției agricole de fabricație proprie pasibile de subvenționare.

72. Mărimea subvenției se calculează prin înmulțirea indicelui determinat conform pct.70 cu suma T.V.A., calculată și plătită la buget pentru perioada fiscală respectivă. În cazul

subiectelor subvenționării care au livrat lapte de producție proprie impusă cu T.V.A. la cota de 8%, mărimea subvenției se determină prin înmulțirea sumei T.V.A. achitate la buget pentru perioada fiscală respectivă cu indicele determinat la pct.71.

73. Subiectele subvenționării care corespund cerințelor specificate la pct.66 și 67 solicită plata subvenției pentru perioada fiscală respectivă la inspectoratul fiscal teritorial de la locul de deservire sau la Direcția administrare a contribuabililor mari a Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, depunând o cerere de un model expus în anexa nr.5. Cererea se depune cu condiția prezentării declarației privind T.V.A. și achitării acesteia la buget pentru perioada fiscală respectivă. Cererea se examinează la inspectoratul fiscal teritorial sau la Direcția administrare a contribuabililor mari în decursul a 2 zile de la data depunerii.

74. Plata subvenției se face în baza deciziei șefului sau a șefului adjunct al inspectoratului fiscal teritorial de la locul de deservire a subiectului subvenționării sau, după caz, în baza deciziei șefului sau șefului adjunct al Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, perfectate în urma efectuării controlului fiscal cameral (în oficiul organului fiscal). Pentru efectuarea controlului cameral, solicitantul de plată a subvenției urmează să depună la organul fiscal următoarele documente:

a) copia de pe declarația privind T.V.A., din care să rezulte suma T.V.A. ce urmează a fi plătită la buget pentru perioada fiscală respectivă;

b) copiile de pe registrele de evidență a livrărilor și a procurărilor, în care sînt înregistrate operațiunile de vânzare-cumpărare;

c) copiile de pe dispozițiile de plată, în care se indică suma T.V.A. plătită la buget și perioada fiscală pentru care s-a efectuat plata;

d) copiile de pe extrasele din contul bancar, care confirmă plata la buget a T.V.A.

75. Inspectoratul fiscal teritorial de stat sau, după caz, Direcția administrare a contribuabililor mari remite decizia de acordare a subvenției Inspectoratului Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor, care, în termen de o zi, perfectează dispozițiile de plată trezoreriale și le remite Trezoreriei de Stat. Transferul integral al subvențiilor de la contul stabilit de Ministerul Finanțelor la contul de decontare îl efectuează Trezoreria de Stat în termen de o zi de la data primirii dispozițiilor de plată.

76. Inspectoratele fiscale de stat efectuează, cel puțin o dată în an, controlul documentar al beneficiarilor de subvenții.”.

Extras din Codul fiscal al României

(4) Cota redusă de taxă de 9% prevăzută la art. 291 alin. (2) lit. e) din Codul fiscal se aplică pe tot lanțul economic de la producție până la vânzarea către consumatorul final de către toți furnizorii, indiferent de calitatea acestora, respectiv producători sau comercianți, pentru livrarea bunurilor care se încadrează la următoarele coduri NC, indiferent de destinația acestora:

a) animale vii și păsări vii, din specii domestice, care se încadrează la codurile NC 0101 - 0105, 0106 14 10, 0106 19 00, 0106 33 00, 0106 39 10, 0106 39 80, 0106 41 00 și 0106 90 00 destinate consumului alimentar uman sau animal sau destinate producerii de alimente pentru consumul uman sau animal, de materii prime sau ingrediente pentru prepararea alimentelor pentru consumul uman sau animal, inclusiv în cazul în care acestea sunt utilizate pentru reproducție;

b) **carne și organe comestibile care se încadrează la codurile NC 0201 - 0210;**

c) pești și crustacee, moluște și alte nevertebrate acvatice, care se încadrează la codurile NC 0301 - 0308, cu excepția peștilor ornamentali vii care se încadrează la codurile NC 0301 11 00 și 0301 19 00;

d) lapte și produse lactate care se încadrează la codurile NC 0401 - 0406;

e) **ouă de păsări care se încadrează la codurile NC 0407 - 0408, cu excepția celor care se încadrează la codurile NC 0407 11 00, 0407 19, 0408 11 20, 0408 19 20, 0408 91 20, 0408 99 20;**

f) miere naturală care se încadrează la codul NC 04090000;

g) alte produse comestibile de origine animală care se încadrează la codurile NC 0410 00 00, 0504 00 00, 0506 90 00, 0507, 0508 00 00, 0511 91, 0511 99;

h) plante vii utilizate ca alimente destinate consumului uman sau animal ori ca materii prime sau ingrediente pentru prepararea alimentelor destinate consumului uman sau animal, care se încadrează la codul NC 0602 90 50;

i) legume, plante, rădăcini și tuberculi, alimentare, care se încadrează la codurile NC 0701 - 0714, cu excepția celor care se încadrează la codurile NC 0701 10 00, 0703 10 11, 0712 90 11, 0713 10 10, 0713 33 10;

j) fructe comestibile, coji de citrice sau de pepeni, care se încadrează la codurile NC 0801 - 0814 00 00;

k) cafea, ceai și mirodenii, care se încadrează la codurile NC 0901 - 0910;

l) cereale care se încadrează la codurile NC 1001 - 1008, cu excepția celor destinate însămânțării care se încadrează la codurile NC 1001 11 00, 1001 91, 1002 10 00, 1003 10 00, 1004 10 00, 1005 10, 1006 10 10, 1007 10 și 1008 21 00;

m) produse ale industriei morăritului, malț, amidon și fecule, inulină, gluten de grâu, care se încadrează la codurile NC 1101 00 - 1109 00 00, cu excepția celor care se încadrează la codul NC 1106 20 10;

n) semințe și fructe oleaginoase, semințe și fructe diverse, plante industriale sau medicinale, paie și furaje, care se încadrează la codurile NC 1201 - 1206, 1208, 1210, 1213 și 1214, cu excepția celor care se încadrează la codurile 1201 10 00, 1202 30 00, 1204 00 10, 1205 10 10, 1206 00 10;

o) grăsimi și uleiuri de origine animală sau vegetală, produse ale disocierii acestora, grăsimi alimentare prelucrate, care se încadrează la codurile NC 1501 - 1517, cu excepția celor care se încadrează la codurile NC 1505 00, 1509 10 10;

p) preparate din carne, din pește sau din crustacee, din moluște sau din alte nevertebrate acvatice, care se încadrează la codurile NC 1601 00 - 1605;

q) zaharuri și produse zaharoase, care se încadrează la codurile NC 1701 - 1704;

r) cacao și preparate din cacao, care se încadrează la codurile NC 1801 00 00 - 1806;

s) preparate pe bază de cereale, de făină, de amidon, de fecule sau de lapte, produse de patiserie, care se încadrează la codurile NC 1901 - 1905;

ș) preparate din legume, din fructe sau din alte părți de plante, care se încadrează la codurile NC 2001 - 2009;

t) preparate alimentare diverse care se încadrează la codurile NC 2101 - 2106, cu excepția preparatelor ce conțin alcool de la codul 2106 90 20;

ț) băuturi, oțet comestibil și înlocuitori de oțet comestibil obținuți din acid acetic, care se încadrează la codurile NC 2201, 2202 și 2209 00;

u) reziduuri și deșeuri ale industriei alimentare, alimente preparate pentru animale, care se încadrează la codurile NC 2301, 2302, 2304 00 00 - 2306, 2308 00 și 2309;

Налогообложение производится по налоговой ставке 10 процентов при реализации:

1) следующих продовольственных товаров:

- **скота и птицы в живом весе;**
- **мяса и мясопродуктов (за исключением деликатесных: вырезки, телятины, языков, колбасных изделий - сырокопченых в/с, сырокопченых полусухих в/с, сыровяленых, фаршированных в/с; копченостей из свинины, баранины, говядины, телятины, мяса птицы - балыка, карбонада, шейки, окорока, пастромы, филея; свинины и говядины запеченных; консервов - ветчины, бекона, карбонада и языка заливного);**
- **молока и молокопродуктов (включая мороженое, произведенное на их основе, за исключением мороженого, выработанного на плодово-ягодной основе, фруктового и пищевого льда);**
- **яйца и яйцепродуктов;**
- **масла растительного (за исключением масла пальмового);**
- **маргарина, жиров специального назначения, в том числе жиров кулинарных, кондитерских, хлебопекарных, заменителей молочного жира, эквивалентов, улучшителей и заменителей масла какао, спредов, смесей топленых;**
- **сахара, включая сахар-сырец;**
- **соли;**
- **зерна, комбикормов, кормовых смесей, зерновых отходов; маслосемян и продуктов их переработки (шротов(а), жмыхов);**
- **хлеба и хлебобулочных изделий;**
- **крупы; муки; макаронных изделий;**
- **рыбы живой (за исключением ценных пород: белорыбицы, лосося балтийского и дальневосточного, осетровых (белуги, бестера, осетра, севрюги, стерляди), семги, форели (за исключением морской), нельмы, кеты, чавычи, кижуча, муксуна, омуля, сига сибирского и амурского, чира);**
- **море- и рыбопродуктов, в том числе рыбы охлажденной, мороженой и других видов обработки, сельди, консервов и пресервов (за исключением деликатесных: икры осетровых и лососевых рыб; белорыбицы, лосося балтийского, осетровых рыб - белуги, бестера, осетра, севрюги, стерляди; семги; спинки и теши нельмы х/к; кеты и чавычи слабосоленых, среднесоленых и семужного посола; спинки кеты, чавычи и кижуча х/к, теши кеты и боковника чавычи х/к; спинки муксуна, омуля, сига сибирского и амурского, чира х/к; пресервов филе - ломтиков лосося балтийского и лосося дальневосточного; мяса крабов и наборов отдельных конечностей крабов варено-мороженных; лангустов);**
- **продуктов детского и диабетического питания;**
- **овощей (включая картофель);**
- **фруктов и ягод (включая виноград).**

Anexa nr.4

Tabelul 4.1. Exemplu convențional al lanțului valoric de la agricultor – crescător/producător/procesator – consumator (situația actuală). u.m. – unități monetare

Indicatori	Agricultor	Crescător/ Producător/ Procesator	Suma totală
Valoarea vânzărilor	30 u.m.	120 u.m.	
Suma TVA	2,4 u.m.	24 u.m.	
Valoarea procurărilor	20 u.m.	80 u.m.*	
Suma TVA	4 u.m.	12,4 u.m.	
TVA la buget	0 (pe lanțul valoric până la agricultor s-a achitat la buget 4u.m.)	11,6 u.m.	25,6 u.m.**
Rata efectivă (Suma TVA achitat de întreprindere/valoarea adăugată (Vânzării - procurări))	-	29%	

*80u.m. este format din (1) 30 u.m. procurări de la agricultor cu TVA 8% și (2) 50u.m. procurări de la alți furnizori cu TVA 20%.

** (1,6 suma nerestituită agricultorului +12,4 suma achitată la procurări +11,6 suma achitată pe valoarea adăugată a crescătorului/producătorului/procesatorului).

Tabelul 4.2. Exemplu convențional al lanțului valoric de la agricultor – crescător/producător/procesator – consumator (Cota TVA 8% pe tot lanțul valoric)

Indicatori	Agricultor	Crescător/ Producător/ Procesator	Suma totală
Valoarea vânzărilor	30 u.m.	120 u.m.	
Suma TVA	2,4 u.m.	9,6 u.m.	
Valoarea procurărilor	20 u.m.	80 u.m.*	
Suma TVA	4 u.m.	12,4 u.m.	
TVA la buget	0 (pe lanțul valoric până la agricultor s-a achitat la buget 4u.m.)	0 u.m.	14 u.m.** 9,6 u.m.*** în cazul acordării dreptului la restituire
Rata efectivă (Suma TVA achitat de întreprindere/valoarea adăugată (Vânzării - procurări))	-	-	

*80u.m. este format din (1) 30 u.m. procurări de la agricultor cu TVA 8% și (2) 50u.m. procurări de la alți furnizori cu TVA 20%.

** (1,6 suma nerestituită agricultorului +12,4 suma achitată la procurări).

*** (12,4 suma achitată la procurări - 2.8 suma TVA restituită crescătorului/producătorului/procesatorului)

Tabelul 4.3. Exemplu convențional al lanțului valoric de la agricultor – crescător/producător/procesator – consumator (Cota TVA 20% cu restituirea sumei TVA achitată de agricultor).

Indicatori	Agricultor	Crescător/ Producător/ Procesator	Suma totală
Valoarea vânzărilor	28,3 u.m.	118,3 u.m.	
Suma TVA	5,66 u.m.	23,66 u.m.	
Valoarea procurărilor	20 u.m.	78,3 u.m.*	
Suma TVA	4 u.m.	15,66 u.m.	
TVA la buget	0 (se achită 1,66 și aceeași sumă se restituie.)	8 u.m.	22 u.m.**
Rata efectivă (Suma TVA achitat de întreprindere/valoarea adăugată (Vânzării - procurări))	-	20%	

*78,3u.m. este format din (1) 28,3 u.m. procurări de la agricultor cu TVA 20% și (2) 50u.m. procurări de la alți furnizori cu TVA 20%.

** (15,66 suma achitată la procurări + 8 suma achitată pe valoarea adăugată a crescătorului/ producătorului/procesatorului – 1,66 suma restituită agricultorului)

Tabelul 4.4. Exemplu convențional al lanțului valoric de la agricultor – crescător/producător/procesator – consumator (Cota TVA 14% pe tot lanțul valoric)

Indicatori	Agricultor	Crescător/ Producător/ Procesator	Suma totală
Valoarea vânzărilor	30 u.m.	120 u.m.	
Suma TVA	4,2 u.m.	16,8 u.m.	
Valoarea procurărilor	20 u.m.	80 u.m.*	
Suma TVA	4 u.m.	14,2 u.m.	
TVA la buget	0,2 u.m.	2,6 u.m.	16,8**
Rata efectivă (Suma TVA achitat de întreprindere/valoarea adăugată (Vânzării - procurări))	2%	6,5%	

*80u.m. este format din (1) 30 u.m. procurări de la agricultor cu TVA 14% și (2) 50u.m. procurări de la alți furnizori cu TVA 20%.

** (14,2 suma achitată la procurări + 2,6 suma achitată pe valoarea adăugată a crescătorului/producătorului/ procesatorului).

Tabelul 4.5. Exemplu convențional al lanțului valoric de la agricultor – crescător/producător/procesator – consumator (Restituirea diferențelor de cote)

Indicatori	Agricultor	Crescător/ Producător/ Procesator	Suma totală
Valoarea vânzărilor	30 u.m.	116,4 u.m.	
Suma TVA	2,4 u.m.	23,28 u.m.	
Valoarea procurărilor	20 u.m.	80 u.m.*	
Suma TVA	4 u.m.	12,4 u.m.	
TVA la buget	0 (pe lanțul valoric până la agricultor s-a achitat la buget 4u.m.)	7,28 u.m.**	21,28***
Rata efectivă (Suma TVA achitat de întreprindere/valoarea adăugată (Vânzării - procurări))	-	20%	

*80u.m. este format din (1) 30 u.m. procurări de la agricultor cu TVA 8% și (2) 50u.m. procurări de la alți furnizori cu TVA 20%.

** $(23,28 \text{ TVA aferent vânzărilor} - 12,4 \text{ TVA aferent procurărilor} - 30 \cdot 0,12)$ restituirea diferenței de cote crescătorului/producătorului/ procesatorului).

*** $(1,6 \text{ suma nerestituită agricultorului} + 12,4 \text{ suma achitată la procurări} + 7,28 \text{ suma achitată pe valoarea adăugată a crescătorului/producătorului/procesatorului})$